

ՀՀ ԳԱԱ Վ. Համբարձումյանի անվ.
Բյուրականի աստղադիտարանի
գիտական և գիտակազմակերպական
գործունեության
2024թ. տարեկան հաշվետվություն

ՀՀ ԳԱԱ Վ. Համբարձումյանի անվ. Բյուրականի աստղադիտարանի
գիտահետազոտական անձնակազմի ընդհանուր ժողով
Բյուրական, 17 դեկտեմբերի 2024թ.

Ներկայացվող հարցերը

- Աշխարհի աստղագիտությունը և Հայաստանը (1)
- Կարգավիճակները և կառուցվածքը (4)
- Կադրերը, ԳՀ բաժինները, ընթացիկ նախագծերը (6)
- **Գիտական գործունեությունը.** նախագծեր, դրամաշնորհներ, համագործակցություն, հրապարակումները
- **Կարևորագույն գիտական արդյունքները** (14)
- **Հրապարակումները, վերլուծություն** (10)
- **Գիտակազմակերպական գործունեությունը.** մասնակցություն գիտաժողովներին/դպրոցներին, զեկուցումներ, գիտապաստառներ, սեմինարներ, գործուղումներ (19)
- Ենթակառուցվածքային բաժինները (6)
- Տնօրինություն, ԳԽ, ՄԽ
- Ինժեներատեխնիկական ոլորտը (1)
- Տնտեսական գործունեությունը (1)
- Հանրային կապերը (6 + 2)
- Ֆինանսները (4)
- Այլ գործունեություն. դասավանդում, խմբագրում, այլ
- **Կարևորագույն փաստերը և իրադարձությունները** (2)

Հայաստանն աշխարհի աստղագիտական քարտեզի վրա

Աշխարհի աստղադիտարանները՝ 700
Պրոֆեսիոնալ աստղագետներ՝ 30 000 + ֆիզիկոսներ
ՄԱՄ անդամ երկրներ՝ 87; ՀՀ – 23 անդամ
ՄԱՄ անդամ աստղագետներ՝ $11,492 + 1,224 = 12,716$
ՄԱՄ տարածաշրջանային կենտրոններ՝ 10+1, SCWA ROAD
Խոշոր աստղադիտակներ (8մ-10մ)՝ 14
Միջին աստղադիտակներ. 3մ-4մ՝ 30, 2մ-3մ՝ 70; BAO-2.6
Վիրտուալ աստղադիտարաններ՝ 20+2, ArVO
Աստղագիտական ամսագրեր՝ 91+ (Afz/Ap+ComBAO)
ՄԱՄ գիտաժողովներ՝ 395 (7-ը՝ Հայաստանում)
ՄԱՄ նախագահներ՝ 34 (Վ. Համբարձումյան 1961-1964)
Աստղագիտական ընկերություններ՝ EAS 32 (ՀԱԸ/ArAS)
Հայկական անվանումներով տիեզերական օբյեկտներ՝ 14,500

ԲԱ կարգավիճակները

ՀՀ ԳԱԱ ԳՀ ինստիտուտ, 32-ից մեկը
ՀՀ Ազգային արժեք, 3-ից մեկը Հայաստանում
ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտ. կենտրոն, 11-ից մեկը
ԲԱ՝ ՄԱՄ Նշանավոր աստղագիտական ժառանգության ցանկում
ՅՈՒՆԵՍԿՕ MOW փաստագրական արժեքը (2011)
Մարգարյանի շրջահայության թվայնացման նախագիծը՝ DFBS
Հայկական վիրտուալ աստղադիտարանը (ՀՎԱ), 20-ից մեկը
Հայկական աստղագիտական ընկերությունը (ՀԱԸ)
ՄԱՄ գիտաժողովներով՝ լավագույն 10-ի թվում
BISS ամառային դպրոցները՝ լավագույն 3-ի թվում
EAS 2007թ. (JENAM-2007) տարեկան համագումարը
ՀՀ Ազգային հերոս Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարանը
ԲԱ պանթեոնը՝ ժամանակակից հուշարձանների թվում
ԲԱ ճարտարապետական համալիրը՝ եզակի կառույց (2021)
ԲԱ այգին՝ ՀՀ դենդրոպարկերի թվում (2017)
Գիտական տուրիզմի կենտրոն՝ ՄԱՄ և ՏՀԻ
ԲԱ կրթական և հանրային գործունեությունը (2009-ից)

ԲԱ գիտական ուղղությունները

Հետազոտությունների հիմնական ուղղությունները կապված են անկայուն օբյեկտների և երևույթների ուսումնասիրության հետ.

- աստղառաջացման երևույթ, աստղառաջացման տիրույթներ, երիտասարդ աստղեր,
- միգամածություններ, դրանց կապն աստղերի հետ, առաջացման մեխանիզմն ու էվոլյուցիան,
- գալակտիկաների միջուկային և աստղառաջացման ակտիվություն,
- տեսական հետազոտություններ՝ ճառագայթման տեղափոխման տեսություն, սպեկտրների մեկնաբանություն,
- նոր ուղղություններ՝ աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն, բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա և այլ:

Բազային ծրագիր Ա-3 «Անկայուն երևույթների դերը տիեզերական օբյեկտների էվոլյուցիայում»: ԳԿ կայքէջը:

DIRECTOR**SCIENTIFIC COUNCIL****RESEARCH DEPARTMENTS**

Astronomical Surveys

Non-Stable Phenomena

Young Stellar Objects

Astrochemistry, Astrobiology and Exoplanets

Active Galaxies

Theoretical Astrophysics

High Energy Astrophysics

Compact Cosmic Objects and Relativistic Gravity

Archaeoastronomy and Cultural Astronomy

INFRASTRUCTURAL UNITS**Observational Astronomy Department**

2.6m telescope

1m Schmidt telescope

Small telescopes

Observational equipment

Astroinformatics Department

Computer Network and Internet

BAO Webpage

Scientific Library

Astronomical Plate Archive

Armenian Virtual Observatory

Computational Astrophysics, Astrostatistics

Centre for Applied Astronomy**IAU Regional Centre****ADMINISTRATION**

Deputy Director

Scientific Secretary

HUMAN RESOURCES**ACCOUNTANCY****ENGINEER-TECHNICAL STAFF**

Engineers and Technicians

Mechanical Workshop

ECONOMIC STAFF

Drivers

Economic Workers and Gardeners

Security Service

Cleaners

PUBLIC RELATIONS

Promotion and Press Service

External Relations

Fundraising

Event Management

Publishing Service

Excursions Service

V. Ambartsumian House-Museum

Educational and Outreach Programmes

YOUNG SCI-ENGINEERS COUNCIL, COMMITTEES

Գիտահետազոտական բաժիններ

- Տեսական աստղաֆիզիկա (Արթուր Նիկողոսյան + 1)
- Բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա (Գագիկ Տեր-Ղազարյան + 1 + 1)
- Տիեզերական կոմպակտ օբյեկտներ և ռելյատիվիստական գրավիտացիա (Արմեն Սեդրակյան, Գերմանիա + 2 + 1)
- Աստղագիտական շրջահայություններ (Արեգ Միքայելյան + 9)
- Անկայուն երևույթներ (Հայկ Հարությունյան + 6)
- Երիտասարդ աստղային օբյեկտներ (Տիգրան Մադաթյան + 2)
- Աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն և արտարեգակնային մոլորակներ (Արարատ Եղիկյան + 4)
- Ակտիվ գալակտիկաներ (Ռուբեն Անդրեասյան + 3 + 1)
- Պատմամշակութային աստղագիտ. (Հայկ Մալխասյան + 2)
- ԳՀ բաժիններից դուրս՝ Է. Ս. Պարսամյան
- Ասպիրանտներ/հայցորդներ/պայմանագրային՝ 0 + 1 + 2

ԲԱ գիտական խորհրդատուները

- *Prof. Elma Parsamian* (BAO, Armenia)

Foreign Advisers

- *Dr. Vladimir Airapetian* (NASA, USA)
- *Dr. George Alecian* (ObsPM, France)
- *Dr. Noreta Andreasian-Thomas* (UVI, USA)
- *Dr. Tigran Arshakian* (Köln, Germany)
- *Dr. Valeri Hambaryan* (Jena, Germany)
- *Dr. Garik Israelian* (IAC, Spain)

Projects Advisers

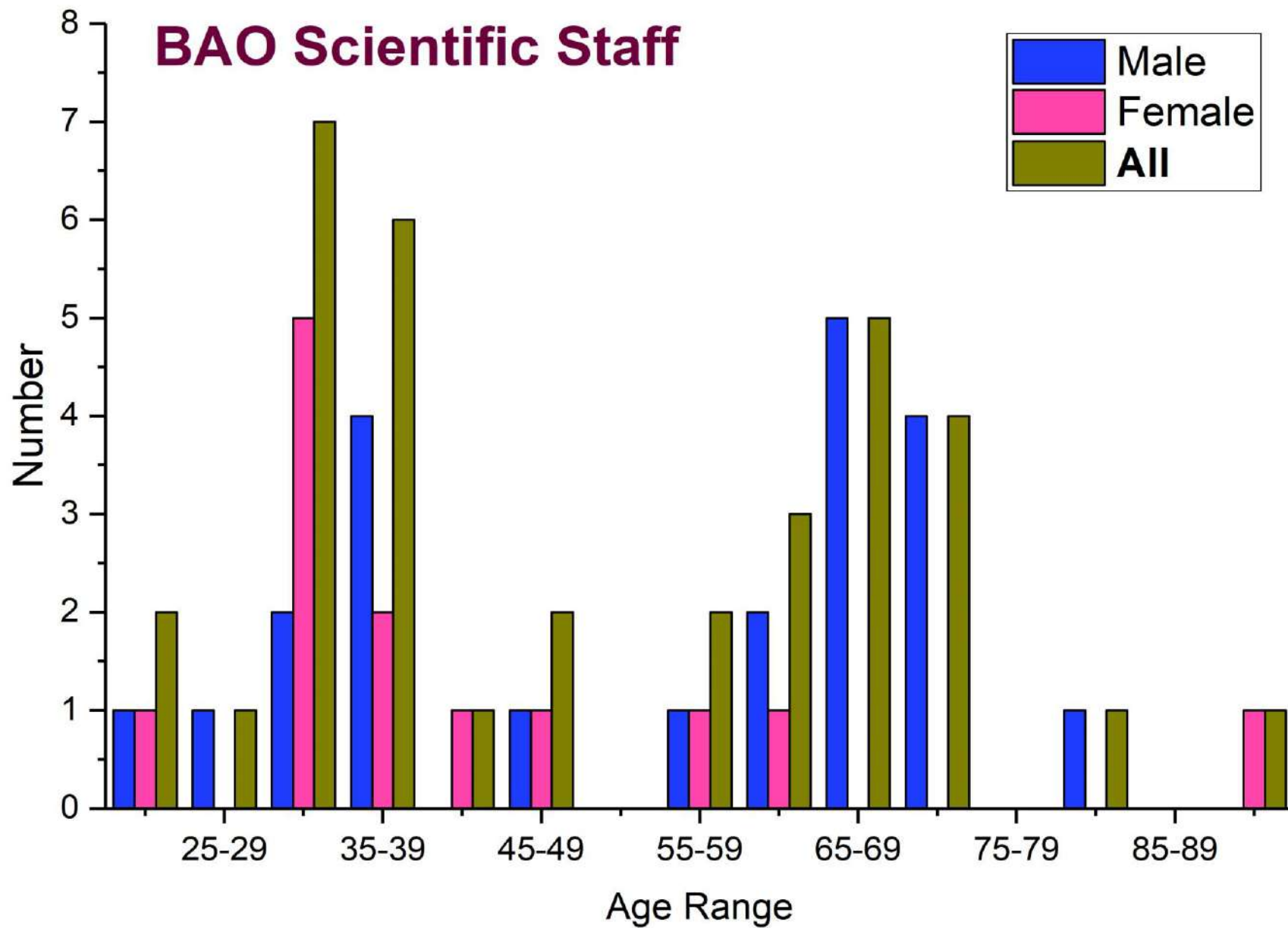
- *Prof. Michel Dennefeld* (IAP, France)
- *Prof. Lex Kaper* (Amsterdam Univ., Netherlands)

Կադրեր

Գիտաշխատողներ	39	գլխավոր գ. ա.	3
ՀՀ ԳԱԱ ակադ.	-	գիտ. խորհրդատու	1
ՀՀ ԳԱԱ թղթ.-անդամ	1	առաջատար գ. ա.	6
Գիտության դոկտորներ	4	ավագ գ. ա.	6
Գիտության թեկնածուներ	18	գիտաշխատող	10
Առանց գիտ. աստիճանի	16	կրտսեր գ. ա.	8
Հայցորդ/պայմանագրային	3	ավագ լաբորանտ	5

Այլ աշխատակիցներ	68		
Գիտա-օժանդակ	6	Վարորդներ	2
Հաշվապահություն	3	Բանվորներ	6
Հանրային	7	Պահակներ	19
Ինժեներներ	9	Հավաքարարներ	6
Տեխնիկներ	6	Այլ տնտեսական	4

BAO Scientific Staff

Երիտասարդ մասնագետներ

Աշխատում են թեկնածուական թեզի վրա.

Գ. Պարոնյան, Ա. Սամսոնյան, Գ. Միքայելյան, Լ. Համբարձումյան և այլք

Նոր ընդունված երիտասարդներ.

Վարդգես Գրիգորյան, Արման Խաչատրյան, Մարինե Թորոսյան

ԵԳՃԽ նոր ընտրություններ

ՀՀ ԳԱԱ ԵԳԽ

Արտասահմանյան ասպիրանտներ/հայցորդներ – Մարիա Ռահ (Իրան), Սամա Շամյար (Իրան/ՀՀ), Հնդկաստան, ԻԱՊԻ ասպիրանտներ Ֆրանսիայից և մագիստրոսներ UFAR-ից

Ստաժոր – Քենդիս Քորժերոն (Ֆրանսիա)

Ընթացիկ գիտական նախագծերը

- **SC Advanced Research Grant 21AG-1C044 (2021-2026):** *Star Forming Regions: Origin and Evolution*, PI: Elena Nikoghosyan
- **SC Advanced Research Grant 21AG-1C053 (2021-2026):** *Revelation of Early Stages of Gal. Evolution by Means of Multiwavelength Study of Active Galaxies*, PI: Areg Mickaelian
- **SC Thematic Grant 21T-1C031 (2021-2024):** *Young Stellar Objects with Extreme Outbursting Activity*, PI: Tigran Magakian
- **SC Remote Laboratories Establishment Program 22RL-1C039 (2022-2027):** *Search and identification of high-velocity stars by means of dynamical ejections from multiple stars and supernova explosions*, PI: Valeri Hambaryan, Co-PI: Satenik Ghazaryan
- **SC Remote Laboratories Establishment Program 24RL-1C010 (2024-2029):** *Relativistic Transport and Hydrodynamics in Compact Stars*, PI: Armen Sedrakyan, Co-PI: Arus Harutyunyan

Տեսական աստղաֆիզիկա

(Ֆմգդ Արթուր Նիկողոսյան + 1)

- Բացահայտվել և ուսումնասիրվել է ֆիզ. տարբեր պայմանների ու գործոնների ազդեցությունը միջավայրից անդրադարձման ու նրանից անցման արդյունքում առաջացող սպ. գծերի էվոլյուցիայի վրա (ա. միջավայրի անհամասեռությունը, բ. էներգիայի սկզբնական աղբյուրների դիրքը միջավայրում, գ. տուրբուլենտ շարժումների առկայությունը և այլն): Մանրակրկիտ ուսումնասիրության են արժանացել միկրո- և մակրոտուրբուլենտ միջավայրերում առաջացող գծային սպեկրների ժամանակային փոփոխությունների առանձնահատկությունները և դրանք համեմատվել են այն դեպքի հետ, երբ գազադինամիկական հոսքերը բացակայում են:
- **Kepler տիեզերական աստղադիտակի կողմից հայտնաբերված ակտիվ բռնկվող աստղերի բռնկման հաճախականության ֆունկցիայի, աստղաբծերի ծածկույթի որոշում:** Մշակել և կիրառել աստղաբծերի ծածկույթի մակերեսը որոշելու նոր մեթոդ PFFF-ի միջոցով: Որոշվել են PFFF ֆունկց.՝ բացահայտելով աստղերի պտտման պարբերությունների հետ սերտորեն համապատասխանող պարբերականություններ: Բռնկումների ակնկալվող փուլային բաշխումները մոդելավորվել և համեմատվել են համապատասխան պտտման պարբ. համար դիտվող բաշխումների հետ: Բոլոր դեպքերում համեմատությունը հաստատել է բռնկման հաճախ. պարբերական բնույթը:

Բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա

(Ֆմգդ Գագիկ Տեր-Ղազարյան + 1 + 1)

- Ուսումնասիրվել են մասնիկների շարժման տիպորինակ Լորենցի կոդի (SLY) և Հարաբերականության հատուկ տեսության (ՀՀՏ) հիմունքները: Այդ նպատակով մշակվել է գլոբալ, այսպես կոչված, գլխավոր տարածության՝ «MSp-գերհամաչափության տեսություն» (MSp-SUSY): SLY -ն դուրս է բերվում որպես MSp-SUSY գլոբալ կրկնակի ձևափոխությունների հետևանք: Նման ճանապարհով դուրս են բերվում ՀՀՏ-ն երկու հիմնարար պոստուլատները:
- Հեղինակի կողմից վերջերս առաջարկված նոր՝ «Արդյունարար դաշտի տրոհման» (ԱԴՏ) եղանակով կառուցվել է կլանող-ցրող կիսանվերջ միջավայրից ճառ. դիֆուզ անդրադարձման խնդրի բացահայտ լուծումը՝ իզոտրոպ ցրման տարր. գործողությունում, ըստ հաճախ. վերաբաշխման կամ. օրենքի դեպքում: Ընդգծվում է նոր մոտեցման առավելությունը «ավանդական» մոտեցման նկատմամբ: Այս խնդրի 4 անկախ փոփ. կախված լուծումը հաջողվել է արտահայտել 1 փոփ. կախված 2 օժ. ֆունկց. միջոցով, որոնք որոշվում են ոչ գծային 2 ինտ. հավասարում և 1 հանրահաշվական հավասարում պարունակող միասն. համակարգից: Ստացված են նաև նոր և ավանդական եղանակներում առկա օժանդակ ֆունկց. միջև երկկողմանի կապերը բացահայտ տեսքով:

Տիեզերական կոմպակտ օբյեկտներ և ռելյատիվիստական գրավիտացիա

(Ֆմգդ Արմեն Սեդրակյան (Գերմանիա) + 2 + 1)

Ուսումնասիրվել են նեյտրոնային աստղի պատյանի
հաղորդականության գործակիցները:
Ուսումնասիրվել է գերհաղորդիչ քվարկային նյութի
մաճուցիկությունը նեյտրոնային աստղի կորիզում:
Ցույց է տրվել, որ խտության և ջերմաստիճանի
որոշակի միջակայքում խտության տատանումների
մարման ժամանակային սանդղակը կարող է ընկնել
10 ms-ից ցածր՝ այդպիսով ազդելով քվարկային
աստղերի միաձուլման էվոլյուցիայի վրա: Զուբարևի
մեթոդից ստացվել են երկրորդ կարգի
հիդրոդինամիկայի նոր հավասարումներ

Աստղագիտական շրջահայություններ

(Ֆմգթ Արեգ Միքայելյան + 9)

- **Բլազարների դասակարգում ըստ ակտիվության դասերի:** SDSS միջին լուծ. սպ. հիման վրա իրականացվել է բլազարների համասեռ դասակարգում ըստ ակտիվության դասերի: Ընդամենը դասակարգվել է 1170 օբյեկտ (552 BZB + 618 BZQ): Իրենց դասերը փոխել է ընդամենը 447 օբյեկտ (293 BZB + 154 BZQ), այսինքն վերանայվել է դասակարգված օբյեկտների 38%-ի դասը:
- **Ռենտգենյան աղբյուրների օպտ. դասերի ուսումնասիրություն:** ROSAT BSC/FSC հիման վրա կատարված օպտ. նույնաց. HRC/BHRC միացյալ կատալոգի օբյեկտները համասեռ դասակարգվել են SDSS-ով: Դասակարգվել է 1426 AGN, որոնց դասերը տրվել են մեր կողմից մշակվ. նուրբ դասակարգման սխեմայով. հայտնաբերվել են բազմաթիվ նոր Sy, LINER, Comp և SB:
- **Ցածր դիսպերսային սպեկտրների դասակարգման ավտոմատ համակարգի ստեղծում:** Ստեղծվել է ամպային հիմքով ML ծառայություն աստղագիտ. ենթաօբյեկտների դասակարգման համար, որը կիրառվել է DFBS սպեկտրների վրա: Առանձնացվել և դասակարգվել են C, WD, sd և Mrk գալակտիկաներ:
- **Ուշ դասերի աստղեր:** DFBS-ից հայտնաբերվել են մեծ թվով նոր C-CH, C-N աստղեր Գալ. հալոյում, հարթությունից 8 կպս և ավելի մեծ բարձր. վրա: Սպ. դասերը հաստատվել են Gaia DR3-ով: Որոշ նոր CH ունեն >500 կմ/վ տեսագծ. արագություններ: Հայտնաբերվել են նաև մեծ թվով BSO, UVX և մեծ թվով առաքման գծերով օբյեկտներ: Պարզվել է, որ նրանք կազմում են կրկնակի համակարգեր:

Անկայուն երևույթներ (Ֆմգթ Հայկ Հարությունյան + 6)

- Իրականացվել է α Crucis համակարգի ուսումնասիրությունը: Այս համակարգի շուրջը, որը ներառում է երեք հսկա աստղ, դիտվում է հարվածային ալիք, ինչը նախնական վարկածով ենթադրում էր, որ այն դասվում է այսպես կոչված «արագ փախչող» օբյեկտների շարքին: Սակայն մեր ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ α Crucis-ը պատկանում է մի ամբողջ աստղակույտի: Այն չի արտանետվել իր մայր կույտից, այլ շարժվում է կույտի մյուս անդամների հետ միասին, իսկ ալիքի առաջացումը պայմանավորված է միջաստղային նյութի լայնածավալ շարժումներով
- Դիտողական փաստերի և ֆիզիկայի օրենքների ինքնահամաձայնեցված կիրառմամբ ցույց է տրվել, որ մութ էներգիայի առկայության դեպքում վերանում է մութ նյութի ներմուծման անհրաժեշտությունը, քանի որ տիեզերական օբյեկտների ցանկացած համակարգ ստանում է հավելյալ էներգիա, որի շնորհիվ նրա վիրիալի թեորեմը դրական է անկախ համակարգի առաջացման մեխանիզմից: Նկատի առնելով մութ էներգիայի ազդեցության տակ բարիոնային նյութի էվոլյուցիայի արդյունքներից մեկը, որը ավելի երկար էվոլյուցիոն ճանապարհի դեպքում սպեկտրային գծերի կապույտ շեղումն է ավելի կարճ էվոլյուցիոն ճանապարհ անցած նյութի համեմատ, փաստեր են բերվում հոգուտ այն բանի, որ Անդրոմեդայի միգամածության սպեկտրային կապույտ շեղումը ոչ թե դալերյան է, այլ այդ գալակտիկայի՝ մերի համեմատ ավելի երկար էվոլյուցիոն ճանապարհի:

Երիտասարդ աստղային օբյեկտներ (Ֆմգդ Տիգրան Մադաթյան + 2)

PV Cep էքսոբիին կից հոսքում հայտնաբերվել է նոր արտանետվող կուտակում, որը բացակայել է մեր 20 տարվա ժամանակահատվածի պատկերներում: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ այն ձևավորվել է 1976-1977 թթ. տեղի ունեցած պայթյունից հետո: PV Cep հոսքում, 20 տարվա ընթացքում արված պատկերների միջոցով, մենք ստացել ենք ճշգրիտ տվյալներ արագությունների և շարժումների մասին՝ կազմելով հոսքի եռաչափ պատկերը

Աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն և արտարեգակնային մոլորակներ (Ֆմգդ Արարատ Եղիկյան + 4)

Ուսումնասիրվել են աստղաքիմիայի և աստղակենսաբանության վերջին 20 տարիների ձեռքբերումները: Աստղաքիմիայի առաջընթացը բարձր մոլեկուլային զանգված ունեցող քիմիական միացությունների առաջացման և գոյատևման գործընթացները հասկանալու համար ուղղակիորեն կապված են նախաբիոմոլեկուլային ծագման պայմանների հետ, ինչպիսիք են ամինաթթուները և բարդ ածխաջրածինները: Եթե ամինաթթուների և ածխաջրածինների սինթեզի դեպքում աստղաֆիզիկական պատկերը բավականին պարզ է թվում, ապա քիրալային ամինաթթուների առաջացման դեպքում, որոնցից կազմված են կենդանի օրգանիզմների սպիտակուցները, ընդհանրապես ընդունված տեսակետ չկա: Դրանք, հավանաբար, տեղի են ունեցել որոշակի լուսաքիմիական փոխակերպումների ժամանակ՝ շրջանաձև բևեռացված ճառագայթման ազդեցության տակ մոլեկուլային ամպերի աստղագոյացման շրջանների պայմաններում:

Ակտիվ գալակտիկաներ

(Ֆմգթ Ռուբեն Անդրեասյան + 3 + 1)

- AGN-ների վրա իոնացված նյութի ակրեցիայի դեպքում գործում է Բիրմանի մեխանիզմը, որի շնորհիվ այդ օբեկտն. զրոյից կարող են առաջանալ մագն. դաշտեր: Ուսումն. է գալ. միջուկներում գտնվող ակրեցիոն սկավառակներում Բիրմանի մեխանիզմի գործելու արդյունավետությունը: Այդ գործընթացում լիցք. մասն. շարժման վրա նոր առաջ. մագն. դաշտերի փոխազդեցությունը ճշգրիտ հաշվի առնելու համար անհրաժեշտ է լինում լուծել 2-րդ կարգի ինտ. հավասարումներ: Ցույց է տրվել, որ ակրեցիոն սկավառակներում առաջացած դաշտերը բավականին նշանակալից են և կարող են կարևոր դեր խաղալ ակտիվ գալ. մագն. դաշտերի հետագա էվոլյուցիայի գործում:
- Մանրակրկիտ ուսումնասիրվել է SBS 1114+598 ($z=0.0831$) գալ.: Դիտողական նյութը ստացվել է ՌԴ 6մ MPFS սպեկտրագրի կիրառմամբ: Այդ գալ. բաղկացած է միմյանց հետ կապված 2 գրեթե հավասար չափերի օվալաձև խտացումներից, որոնք դիրքավորված են մոտ $PA \approx 400$ ունեցող առանցքի երկայնքով: Հարավ. խտացումն ունի պայծառ միջուկ, որի հետ նույնացվում են թույլ FIRST և NVSS ռադիոաղբ.: ՌԴ 6մ MPFS սպեկտրագրի կիրառմամբ գրանցված էմ. գծերն են՝ ջրածնի $H\alpha$, HeI 5876 գծերը և արգելված գծեր՝ $[NII]$ 6548, 6584, $[SII]$ 6717, 6731 և $[OI]$ 6300, 6364: Ստացվել են գծերի ինտենսիվ., էկվիվալենտ լայն. և այլ ֆիզ. պարամետրերի մակերևութային բաշխման քարտեզները, ներառյալ արագ. դաշտը: Որոշվել է BLR տիրույթի և HII տիրույթների չափերը, լուսատվությունը, SFR և այլն:

Պատմամշակութային աստղագիտություն (բգթ Հայկ Մալխասյան + 2)

Բացահայտվել է Պորտասարի հնավայրի թիվ 27 սյան աստղագիտական գործառույթը: Այն կապված է աստղերի կուլմինացիաների դիտումների հետ, որոնց դիտման օրերը հստակեցման համար կիրառվել է T-աձև սյան հատուկ կառուցվածքով ի հայտ բերված ստվերաչափը: Ստվերաչափ գործառույթ է բացահայտվել նաև նույն հուշարձանի D կառույցի կենտրոնական թիվ 31 և 18 սյուների ուսումնասիրությամբ

ԳՀ բաժինների ցուցանիշները

Ցուցանիշներ	ՏԱ	ԲԷԱ	ՏԿՕ	ԱՇ	ԱԵ	ԵԱՕ	ԱԱԱ	ԱԳ	ՊՄԱ	Ընդ
Դրամաշնորհների մասն.	-	-	3	8	6	3	3	2	-	25
Համագործակցություն	-	-	1	6	2	2	1	1	1	14
Գրախոսվող հոդված	3	8	4	19	9	1	6	10	8	54
Գիտաժողովի հոդված	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Մասնակց. գիտաժողով.	1	4	-	35	13	4	9	7	6	79
Զեկուցումներ	1	4	-	28	8	2	8	4	5	60
Մասնակց. դպրոցներին	-	-	-	8	3	1	3	-	-	15
Սեմինարներ (24+4)	1	1	2	12	2	1	2	3	4	28
Գործուղումներ	-	2	2	22	3	2	3	3	1	38
Դասավանդում	1	1	1	2	3	2	1	-	-	11
Խմբ. գործունեություն	2	3	-	3	3	2	-	-	-	12
Գիտակազմակերպական	-	-	1	3	2	-	1	-	-	7
Հանրայնացում	-	1	-	5	1	-	1	1	1	10

ԲԿԳԿ ԱՀ 21AG-1C044

(Ֆմգթ Ելենա Նիկողոսյան + 8)

GRSMC45.46+0.05 հսկա մոլեկուլային ամպի մանրակրկիտ ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ միջաստղային նյութն ունի պղպջակային կառուցվածք, որը ձևավորվել է SNe պայթյունի հետևանքով առաջացած GRS1915+105 հզոր ռենտգենյան աղբյուրի շուրջ: Այս մոլեկուլային ամպին պատկանող G045.49+00.04 և G45.14+00.14 աստղառաջացման տիրույթներում նույնացվել են մեծ թվով YSO, որոնք ձևավորում են խիտ աստղակույտեր: Տիրույթները գտնվում են պղպջակի եզրին և առանձնանում են իրենց բարձր պայծառությամբ ու խտությամբ: Խմբերի էվոլյուցիոն տարիքը նեղ բաշխում ունի (մի քանի միլիոն տարի), ինչը վկայում է նրանց ձևավորման արագ գործընթացի մասին, որը հնարավոր է միայն արտաքին ճնշման ազդեցության ներքո: Այդ ճնշման հիմնական աղբյուրը հանդիսանում է GRS1915+105 SNe պայթյունից առաջացած հարվածային ճակատը:

ԲԿԳԿ ԱՀ 21AG-1C053

(Ֆմգթ Արեգ Միքայելյան + 6)

Մարգարյանի գալակտիկաների համասեռ դասակարգում ըստ ակտիվության դասերի: SDSS շրջահայտության միջին դիսպերսային սպեկտրների հիման վրա իրականացվել է Մարգարյանի գալակտիկաների համասեռ դասակարգում ըստ ակտիվության դասերի: Ընդամենը դասակարգվել է 779 օբյեկտ: Բացահայտվել է 2 QSO, 49 դասական Սեյֆերտ (լայն գծերով Սեյֆերտ 1-եր, BLS1), 17 նեղ գծերով Սեյֆերտ 1 (NLS1s), 4 Sy2, 12 LINER, 11 ակտիվ գալակտիկանան միջուկ (AGN) առանց որոշակի դասի, 31 Բադադրյալ սպեկտրներով օբյեկտ (Composite) և 533 HII/Starburst (աստղառաջացման բռնկումով գալակտիկա): Ցածր որակի սպեկտրների պատճառով որոշ օբյեկտներ մնացել են առանց որոշակի ակտիվության դասերի և դասակարգվել են որպես առաքման կամ կլանման գծերով գալակտիկաներ:

ԲԿԳԿ թեմատիկ 21T-1C031

(Ֆմգդ Տիգրան Մաղաքյան + 3)

2020 թվականից, օգտագործելով վերանորոգված 1մ Շմիդտի աստղադիտակը՝ հատուկ մշակված մեթոդով կատարվել են դիտումներ: Արդյունքում հայտնաբերվել են Հերբիգ-Հարոյի տասնյակ նոր օբյեկտներ, այդ թվում՝ հոսքեր, որոնցից մի քանիսը մեկ պարսեկից ավելի երկարություն ունեն, այսինքն՝ պատկանում են այսպես կոչված հսկա հոսքերի դասին: Շատ դեպքերում հայտնաբերվել են նաև մոլեկուլային ջրածնի ուղղորդված հոսքեր, որոնք տեսանելի են միայն ԵԿ տիրույթում և համընկնում են օպտիկական հոսքերի հետ: Բացահայտվել են նաև հոսքեր՝ եզակի ձևերով, մասնավորապես՝ C-աձև և հելիքոիդային հոսքեր:

ԲԿԳԿ ՀԼՀ 22RL-1C039

(Ֆմգթ Վալերի Համբարյան + 3 + 1)

Թեմայի նպատակը Գալակտիկայում մեծ արագ. աստղերի որոնումը և նրանց առաջացման տիրույթների նույնացումն ու ուսումն. է: Թեմայի 2-րդ տարվա ընթացքում փորձել ենք գտնել բարձր արագ. աստղեր, որոնք հեռացել են CrA մոլ. ամպից շուրջ 8-15 My առաջ՝ պայմ. շղթ. SF երևույթով (6-7 աստղային խմբերից) մի շարք SNe պայթյունների և դին. արտանետումների հետևանքով: Այս աստղախմբերը ցույց են տալիս արտասովոր, արագացումով շարժումներ, որոնց մեծությունը կախված է աստղախմբի տարիքից: Բազմաթիվ պուլսարների, ջերմ, հսկա փախչող աստղերի, մեծ և փոքր զանգվածով X-ray կրկնակիների ու քիմիապես արտասովոր աստղերի հետշարժը (հաշվի առնելով Գալակտիկայի գրավ. պոտենցիալը), թույլ տվեց հայտնաբերել առնվազն երկու տասնյակ մեծ արագությանը աստղերի հավանական թեկնածուներ, որոնք հավանաբար հեռացել են CrA SF տիրույթից: Գնահատել ենք նաև SF կոմպլեքսի նախնական զանգվածի ֆունկցիան: Բացի այդ, մեր կողմից հայտնաբերվել է B0834+06 և B1742-30 պուլսարների զույգերի հնարավոր ընդհանուր ծագման աղբյուրը (պայթյունի վայրը), գնահատվել է համակարգի տարիքը՝ 0.2-0.8 My, որը համընկնում է պուլսարներից առնվազն մեկի տարիքի հետ:

Կիրառական արդյունքներ

- Շարունակվում են աշխատանքները նոր ծրագրային փաթեթի և դիտողական նյութի մշակման նոր մեթոդների ստեղծման ուղղությամբ: Կատարելագործվում է նաև ավտոմատ կարգով (pipe line) մշակման փաթեթը, որը հնարավորություն է ընձեռում մշակել ամբողջ գիշերվա ընթացքում ստացված գիտական պատկերները, օգտագործելով բազմաթիվ լրացուցիչ պատկերներ (bias, flat-field, dark, etc.) **(ղեկ.՝ Փ.մ.գ.դ. Տ. Մաղաքյան):**
- Համատեղ հայ-ռուսական կայանում 212 դիտողական գիշերների ընթացքում ընդհանուր առմամբ կատարվել են 483,200 չափումներ և վերականգնվել 410 ուղեծիր արհեստական արբանյակների համար **(ղեկ.՝ Փ.մ.գ.թ. Հ. Հարությունյան):**

Հրապարակումներ. ամսագրեր

Մենագրություններ, դասագրքեր – 1

Գրախոսվող միջազգային ամսագրեր (17) – A&A (5.4; 3), Data Science Journal (5.2; 1), MNRAS (4.8; 1), Physical Reviews D (4.6; 1), PASA (4.5; 1), Physical Reviews C (3.2; 1), Ap&SS (1.8; 1), Particles (1.7; 1), Nuclear Instruments and Methods in Physics Research A (1.5; 1), Journal of Instrumentation (1.3; 1), Gravitation and Cosmology (1.2; 2), Astronomy Reports (1.1; 1), Журнал технической физики (1.1; 1), Բազմավէպ (-; 1)

Астрофизика/Astrophysics (0.6) – Vol. 67, No. 1-4: **5** papers

ԲԱ հաղորդումներ (ComBAO) – Vol. 71, Issue 1: **20** papers

ԲԱ հաղորդումներ (ComBAO) – Vol. 71, Issue 2: **12** papers

Proceedings of Meetings (1) – IAU Symposia (1)

Էլ. կատալոգներ / Electronic Catalogs – 5

Նախատիպեր, այլ / Preprints, other papers – 0

Ամփոփագրեր / Abstracts – EAS (14), + IAU (1)

Գիտահանրամատչելի հոդվածներ – 0

Հրապարակումներ. ԱԳ

Հոդվածներ գրախոսվող ամսագրերում – 54

Գիտաժողովների նյութերում – 1, Էլ. կատալոգներ – 5

Գրքեր – 1, Այլ հրապարակումներ (թեզիսներ) – 15

Ընդամենը – 76

Գումարային IF 2024 – 59.0 (2023 – 44.846, 2022 – 51.664)

Միջինը մեկ գիտաշխատողի հաշվարկով – 1.35

(գրախոսվող հոդված, 2023 – 1.40, 2022 – 1.37, 2021 – 1.77, 2020 – 1.34, 2019 – 1.05, 2018 – 1.45, 2017 – 0.90),
0.55 (IF ունեցող հոդված); **1.90** (բոլոր հրապարակումն.),
1.475 Impact Factor:

**Գրախոսվող հոդվածներ ունեցող գիտաշխատողների
թիվը – 36 (90%), ԱԳ ունեցող ամսագրերում՝ 26 (65%)**

Հոդված չունեցող՝ 3 ավագ սերնդից, 1 երիտասարդ:

Հրապարակումներ. համահեղինակներ

Համահեղինակներ.

1 – 24

4 – 9

7 – 3

2 – 3

5 – 4

8 – 3

3 – 4

6 – 3

10 – 1

Ընդամենը **171** համահեղինակ, որից **125**՝ ԲԱ-ից (73%):

Արտասահմանյան համահեղինակներ՝ **46** (27%):

Արտասահմանյան համահեղ. հոդվածներ՝ **16** (30%):

ԲԱ աշխատակիցները որպես առաջին հեղինակ՝ **48** (89%):

Երիտասարդ աստղագետների (<35) համահեղինակ.

հոդվածներ՝ **23** (43%), ընդ. **41** մասնակցություն (24%);

(<40)՝ համապատասխանաբար **32** (59%) և **69** (40%):

Երիտասարդ աստղ. (<35) որպես առաջին հեղինակ՝ **12** (22%), (<40)՝ **21** (39%):

Հրապարակումներ. ԳՀ բաժիններ

Ազդեցության գործակիցներ (Impact Factor – IF)

59.00 IF (ԲԱ – 37.00) – SU – 1.00, ԲԷԱ – 3.60, SԿՕ – 6.96, ԱՇ – 11.97, ԱԵ – 5.56, ԵԱՕ – 3.60, ԱԱԱ – 1.68, ԱԳ – 1.56, ՊՄԱ – 1.05:

Ըստ ամբողջական հոդվածների.

SU – Ap (0.6), ComBAO (2×0.2) = **1.0**

ԲԷԱ – G&C (2×1.2), ComBAO (6×0.2) = **3.6**

SԿՕ – PhysRev D (4.6), PhysRev C (3.2), Particles (1.7) = **9.5**

ԱՇ – A&A (2×5.4), DSJ (5.2), Ap (3×0.6), ComBAO (11×0.2) = **20.0**

ԱԵ – A&A (5.4), PASA (4.5), Ap&SS (1.8), Ap (0.6), ComBAO (5×0.2) = **13.3**

ԵԱՕ – MNRAS (4.8) = **4.8**

ԱԱԱ – ComBAO (2×0.2) = **0.4**

ԱԳ – NIMPR (1.5), JI (1.3), ЖТФ (1.1), AR (1,1), ComBAO (0.2) = **5.2**

ՊՄԱ – Բազմավեպ (0.2), ComBAO (5×0.2) = **1.2**

Հրապարակումներ. թեմաներ

ԲԿԳԿ Առաջատար հետազոտությունների նախագծեր

Ելենա Նիկողոսյան + 8 + 1: 21AG-1C044 *Star Forming Regions: Origin and Evolution*

Derenik Andreasyan, Naira Azatyan, Daniel Baghdasaryan, Vardges Grigoryan, Arman Khachatryan, Anahit Samsonyan, Roza Simonyan, Marine Torosyan, Ararat Yeghikyan

A&A (5.4), PASA (4.5), Ap&SS (1.8), ComBAO (3×0.2) = **12.3**

Արեգ Միքայելյան + 6 + 1: 21AG-1C053 *Revelation of Early Stages of Galaxy Evolution by Means of MW Study of Active Galaxies*

Hayk Abrahamyan, Ruben Andreasyan, Anna Gasparyan, Gor Mikayelyan, Varduhi Mkrtchyan, Gurgun Paronyan, Andranik Sukiasyan

A&A (5.4), DSJ (5.2), ЖТФ (1.1), AR (1,1), Ap (2×0.6), ComBAO (4×0.2) = **14.8**

Հրապարակումներ. բարձր ԱԳ հոդվածներ

Ամսագրերի վարկանիշի և ԲԱ հեղինակների մասնակցության տեսանկյունից առավել արժեքավոր հոդվածներ.

Mickaelian A., Abrahamyan H., Mikayelyan G., Paronyan G., 2024, **A&A** 682, id A174, $IF=5.4 \times 4/4 = 5.4$

Movsessian T., Magakian T., Reipurth, B., Andreasyan H., 2024, **MNRAS** 530, 2, 2068-2075, $IF=4.8 \times 3/4 = 4.3$

Azatyanyan N., Nikoghosyan E., Samsonyan A., Elia D., Kaper L., Yeghikyan A., Andreasyan D., Baghdasaryan D. 2024, **PASA** 41, id e055, $IF=4.5 \times 6/8 = 3.4$

Harutyunyan A., Sedrakian A., Gevorgyan N., Hayrapetyan M., 2024, **PhysRev C** 109, 5, id055804, $IF=3.2 \times 3/4 = 2.4$

Alford M., Harutyunyan A., Sedrakian A., Tsiopelas S., 2024, **PhysRev D** 110, 6, id L061303, $IF=4.6 \times 2/4 = 2.3$

Astsatryan H., Babayan S., Mickaelian A., Mikayelyan G., Astsatryan M., 2024, **DSJ** 23 6, 1-14, $IF=5.2 \times 2/5 = 2.1$

Azatyanyan N., 2024, **Ap&SS** 369 4, article id33, $IF=1.8 \times 1/1 = 1.8$

Harutyunyan A., Sedrakian A. 2024, **Particles** 7, 967–983, $IF=1.7 \times 2/2 = 1.7$

Arshakian T., Hambardzumyan L., Pushkarev A., Homan D. 2024, **A&A** 692, A127, $IF=5.4 \times 1/4 = 1.4$

Ter-Kazarian G., 2024, **G&C** 30 1, 8-27, $IF=1.2 \times 1/1 = 1.2$

Ter-Kazarian G., 2024, **G&C**, $IF=1.2 \times 1/1 = 1.2$

Stoop M., Derkink A., Kaper L., de Koter A., Rogers C., Ramírez-Tannus M., Guo D., Azatyanyan N., 2024, **A&A** 681, idA21, $IF=5.4 \times 1/8 = 0.7$

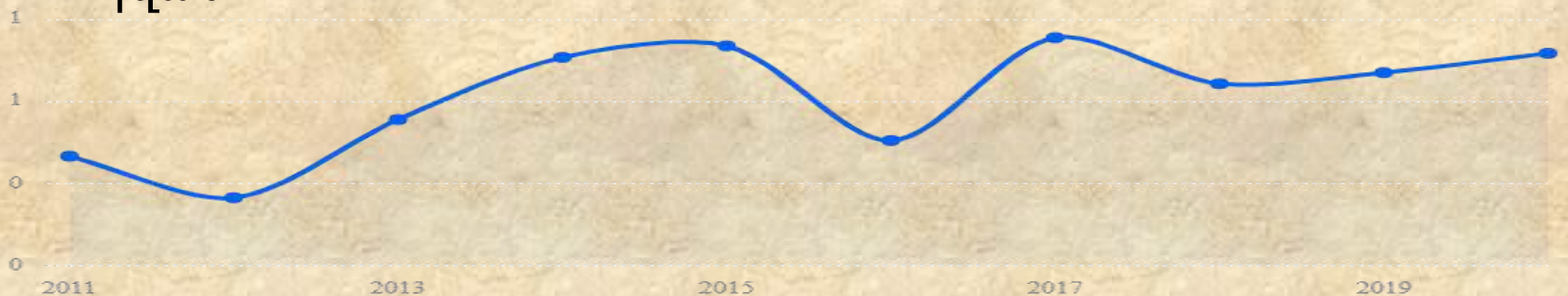
«ԲԱ հաղորդումներ»

Վիկտոր Համբարձումյան, 1946-1991, 63 հատոր

- Թեմաները՝ աստղագիտություն, աստղաֆիզիկա +
- Տպագրման հաճախականությունը, լեզուն, ձևաչափը՝ տարեկան 1-2, առցանց, անգլերեն: Շարունակել հատորների համարակալումը
- Խմբագրական կազմը՝ Հայկ Հարությունյան՝ գլխավոր խմբագիր, Տիգրան Մաղաքյան՝ գլխավոր խմբագրի տեղակալ, Ելենա Նիկողոսյան՝ պատասխանատու քարտուղար, Արեգ Միքայելյան, Հովհաննես Պիկիշյան, Գագիկ Տեր-Ղազարյան
- Գրախոսությունը՝ տեղական, ազդեցության գործակիցը (ԱԳ) 3 տարուց հետո, DOI
- ADS, այլ միջազգային տվյալների շտեմարաններ
- Համացանցային կայքէջ, նախկին բոլոր հատորները և համարները, խմբագրական կազմը, ընդունվող հոդվածների բնույթը, կանոններ հեղինակների համար, ևն
- Տարեկան՝ 1 հատոր, 2 համար (հունիս և դեկտեմբեր)
- 2024թ. – **71-1՝ 20 հոդված** (ՀԱԸ-25+), **71-2՝ 12 հոդված** (4RAW+)

«Աստղաֆիզիկա»

- Խմբագրական կազմը՝ Արթուր Նիկողոսյան՝ գլխավոր խմբագիր, Հայկ Հարությունյան՝ գլխավոր խմբագրի տեղակալ, Աշոտ Հակոբյան՝ պատասխանատու քարտուղար, Տիգրան Մաղաքյան, Արեգ Միքայելյան, Էլմա Պարսամյան, Գագիկ Տեր-Ղազարյան և այլք
- Ազդեցության գործակիցը՝ ԱԳ 0.600, DOI, կարգը՝ 69/91
- Scopus, WOS, ADS, այլ միջազգային տվյալների շտեմարաններ
- Տարեկան՝ 1 հատոր, 4 համար (փետր., մայիս, օգոստոս, նոյեմբեր)
- **2024թ.** – 67-1՝ 2 հոդված, 67-2՝ 1 հոդված, 67-3՝ 0 հոդված, 67-4՝ 2 հոդված

2013-2024

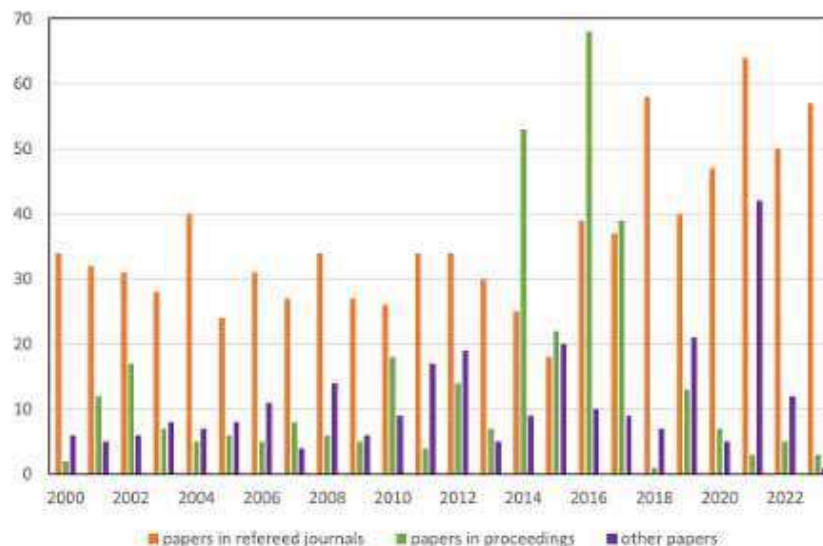
2013 – 17, 2014 – 16, 2015 – 7, 2016 – 10, 2017 – 10, 2018 – 8, 2019 – 10, 2020 – 8, 2021 – 9, 2022 – 5, 2023 – 8, **2024 – 5**

PUBLICATIONS BY THE BYURAKAN OBSERVATORY ASTRONOMERS IN 1946-2024

The publication lists are given according to the **ADS database**, however *Astrofizika* and *Astrophysics* (English translation of *Astrofizika*) have been merged, as well as Russian journals *Астроф. Ж.* / *Astron. Reports* and *Письма в Астроф. Ж.* / *Astron. Letters*. E-prints have been removed if later published in journals. Also, abstracts of papers presented in meetings have been removed if later published in proceedings. In addition, some publications absent in ADS have been added.

During the last 79 years (1946-2024), 167 Byurakan astronomers have published **4104 papers** (yearly 51.95 in average), including **2933 papers** (yearly 37.13 in average) in **131 refereed journals** (including *ApJ*, *AJ*, *A&A*, *MNRAS*, *ApSS*, *Astronomische Nachrichten*, *Astrophysics*, etc.), **652 papers in proceedings of 265 meetings** (including 217 in IAU symposia and colloquia and a few others at IAU GA Joint Discussions and Special Sessions), **96 electronic catalogs**, **148 books**, 5 e-prints, 118 abstracts, 55 papers in books, and 96 other papers. The year 1984 was the most productive with 85 papers in refereed journals. However, by the total number of papers 2016 was the best: 118 publications, including 39 in refereed journals.

Figure on the right: *Distribution of the number of publications by BAO authors during 2000-2023. Papers in refereed journals, proceedings of meetings, and others are given separately.*

By Year

2024

Select the papers to export.

Export text

Export BibTeX

PUBLICATIONS BY BYURAKAN ASTRONOMERS IN 2024 (57)

[All - 57](#), [Refereed - 36](#), [Proceedings - 2](#), [Abstracts - 14](#), [El. Catalogs - 5](#), [Books - 0](#), [E-Prints - 0](#), [Papers in Books - 0](#), [Popular - 0](#), [Theses - 0](#), [Other - 0](#)

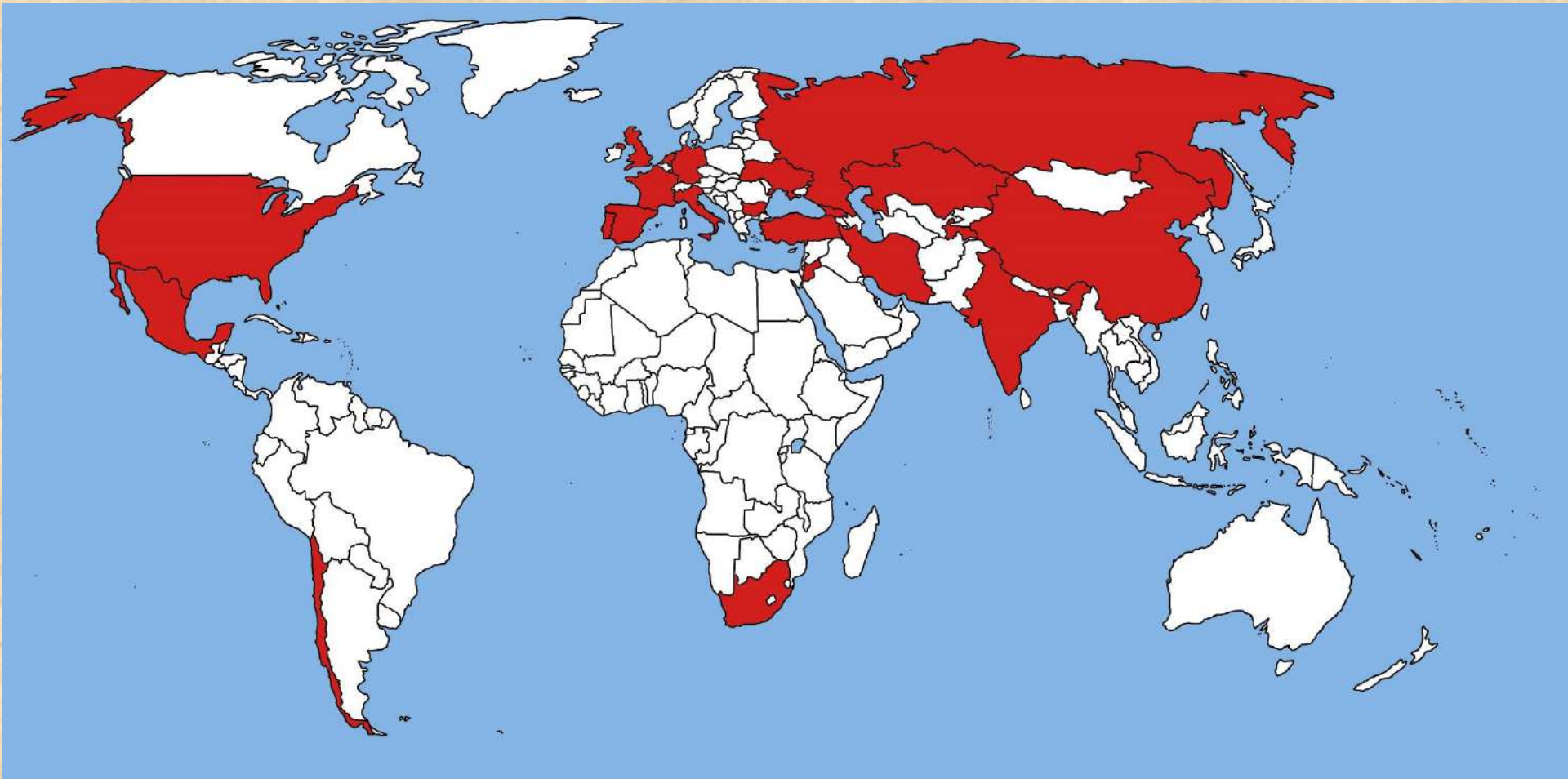
PUBLICATIONS BY BYURAKAN ASTRONOMERS IN 2024 (57)

All - 57, Refereed - 36, Proceedings - 2, Abstracts - 14, El. Catalogs - 5, Books - 0, E-Prints - 0, Papers in Books - 0, Popular - 0, Theses - 0, Other - 0

☐	#	Authors	Title	Publication	Short	Vol	Issue	Pages	Month	Year
☐	4104	Arshakian, T. G.; Hambardzumyan, L. A.; Pushkarev, A. B.; Homan, D. C.	Studies of stationary features in jets: BL Lacertae II. Trajectory reversals and superluminal speeds on sub-parsec scales	Astronomy & Astrophysics	A&A	692		id A127, 11 pp	Dec	2024
☐	4103	Alford, M.; Harutyunyan, A. S.; Sedrakian, A. D.; Tsiopoulos, S.	Bulk viscosity of two-color superconducting quark matter in neutron star mergers	Physical Review D	PhysRevD	110	6	id L061303, 7 pp	Sep	2024
☐	4102	Azatyán, N.; Nikoghosyan, E.; Samsonyan, A.; Elia, D.; Kaper, L.; Yeghikyan, A.; Andreasyan, D.; Baghdasaryan, D.	Searching for stellar population in the molecular cloud GRSMC 045.49+00.04	Publications of the Astronomical Society of Australia	PASA	41		id e055, 14 pp	Sep	2024
☐	4101	Hovhannisyan, M. A.; Mkhitarian, S. A.; Mahtessian, L. A.; Mnatsakanyan, A. R.; Vardanyan, J. H.; Minasyan, A. M.; Mahtessian, A. P.	Distributions of quasars as an indicator of the homogeneity or inhomogeneity in the Universe	Journal of Instrumentation	Jol	19	8	id C08002, 8 pp	Aug	2024
☐	4100	Mickaelian, A.; Abrahamyan, H.; Mikayelyan, G.; Paronyan, G.	Homogeneous fine classification of Active Galaxies based on the SDSS medium resolution spectra	32nd General Assembly International Union (IAUGA 2024), Capetown, South Africa, poster id. 674	IAUGA				Aug	2024
☐	4099	Mickaelian, A. M.; Abrahamyan, H. V.; Paronyan, G. M.; Mikayelyan, G. A.; Sukiasyan, A. G.; Mkrtychyan, V. K.	VizieR Online Data Catalog: Classification of BLL Blazars (Mickaelian+, 2024)	VizieR On-line Data Catalog: J/other/Ap/67.119	VizieR				Aug	2024
☐	4098	Mickaelian, A. M.; Abrahamyan, H. V.; Paronyan, G. M.; Mikayelyan, G. A.; Sukiasyan, A. G.; Mkrtychyan, V. K.	Classification of BLL Blazars by Optical Activity Types	Astrophysics	Ap	67	2	119-127	Aug	2024
☐		Mickaelian, A. M.; Abrahamyan, H. V.; Paronyan, G. M.	VizieR Online Data Catalog: Flat Spectrum	VizieR On-line Data Catalog:						

Միջազգային համագործակցություն

23 պետություն

Համագործակցություններ, պայմանագրեր

- ԲԱ – Աբասթումանի աստղադիտարան (Վրաստան)
- ԲԱ – Շարժահի համալսարան (ԱՄԷ)՝ համագործակցության հուշագիր
- ԲԱ – CAO պայմանագիր՝ աստղադիտակներ, դիտումներ և այլն
- ԲԱ – CAO – Սանտյագո դե Կոմպոստելա՝ սպեկլ-ինտերֆերոմետրիա
- ԲԱ – ԴԱԻՍ, Մոսկվայի պետական համալսարան, Ռուսաստան
- ԲԱ – ИНАСАН, Մոսկվա, Ռուսաստան
- ԲԱ – ИКИ պայմանագիր՝ գամմա-բարստերներ
- ԲԱ – Ռոսկոսմոս՝ տիեզերական անվտանգության ոլորտում
- ԲԱ – Ստ. Պետերբուրգի պետական համալսարան
- ԲԱ – Հայ-ռուս. համալս. – Ստ.Պետերբուրգի պոլիտեխ. համալս.
- ԲԱ – ՄԱՄ՝ Հարավ-Արևմտյան և Կենտրոնական Ասիայի ԱՋՏԳ Հայ-գերմանական (SCS-BMBF)՝ Արեգ Միքայելյան – ՀՎԱ-GAVO
- ԲԱ – IAP (Միշել Դենեֆելդ) – Գայա փոփոխական աստղեր
- ԲԱ – Վարշավայի համալսարան՝ Գայա անցողիկ աղբյուրներ
- Erasmus+ Արեգ Միքայելյան+ – Project Management
- ԲԱ – ԻԱՊԻ աստղաինֆորմատիկայի ոլորտում
- ԲԱ – ՀՀ համալսարաններ՝ պրակտիկա և այլն

Կապը ՀՀ համալսարանների հետ

1. **Երևանի պետական համալսարան (ԵՊՀ)**, Ֆիզիկայի ֆակուլտետ – գիտական համագործակց. ակտիվ գալակտիկաների թեմայով, համադրել գիտաժողովներ, դասավանդում ԲԱ գիտն. կողմից, գիտ. կադրերի պատրաստում, թեմաների ղեկավարում, ԲԱ ուս. պրակտիկա:
2. **Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան (ՀԱՊՀ)** – աստղագիտ. սարքաշինություն, ինժեներական կադրերի պատրաստում, ուսանողների պրակտիկա:
3. **Հայ-ռուսական (սլավոնական) համալսարան (ՀՌՀ)** – դասավանդում ԲԱ գիտնականների կողմից, գիտական կադրերի պատրաստում, եռակողմ համաձայնագիր Սանկտ Պետերբուրգի Պետրոս Մեծի անվան պոլիտեխնիկական համալսարանի հետ:
4. **Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալս. (ՀՊՄՀ)** – աստղագիտ. կրթություն, լավագույն կադրերի ներգրավում գիտ. հետազոտ. մեջ:
5. **Ճարտարապետության և շինարարարության Հայաստանի ազգային համալս. (ՃՇՀԱՀ)** – Զորաց Քարեր հնագույն աստղագիտ. վայրի չափագրում և ուսումնասիրություն:
6. **Վալերի Բրյուսովի անվան Երևանի պետական լեզվաբանական համալս. (ԵՊԼՀ)** – աստղագիտ. գիտելիքները հայկական բանահյուսության մեջ, ուսանողական պրակտիկա:
7. **Հայաստանում ֆրանսիական համալսարան (ՀՖՀ)** – աստղաինֆորմատիկայի մասնագետների պատրաստում:
8. **Հայաստանի եվրոպական համալս. (ՀԵՀ)** – դասավանդում ԲԱ գիտնականների կողմից:
9. **Հայաստանի տուրիզմի ինստիտուտ (ՀՏԻ)**, Ռուսաստանի Տուրիզմի միջազգային ակադեմիայի մասնաճյուղ – գիտ. տուրիզմ, գիտական տուրիզմի ամբիոնի հիմնադրում:
10. **ՀՀ ԳԱԱ գիտակրթական միջազգային կենտրոն (ԳԿՄԿ)** – նախապատրաստական փուլում է:

2.6մ աստղադիտակ – ZTA-2.6

In operation since 1975

Main observing equipment: *SCORPIO focal reducer, VAGR multi-pupil spectrograph, Speckle Interferometer (guest instrument)*

[Home](#)

[Instrumentation and methods](#)

[Applying for the time](#)

[Schedule of current observations](#)

[Schedule archive and Scientific report](#)

[Acknowledge US](#)

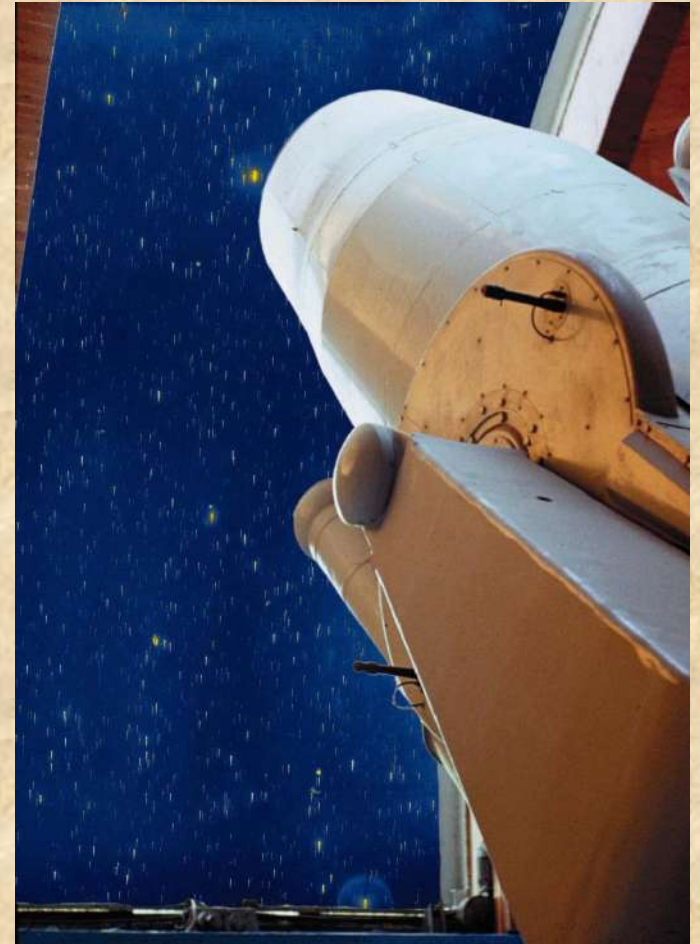
Description

The ZTA-2.6 telescope is the largest observational instrument of BAO. The telescope is located near vil. Byurakan at the altitude of 1406 m above sea-level. The coordinates of the site are longitude 40°20'29", latitude +44°16'29".

Main mirror diameter	260 cm
Mirror weight	4 tons
Mirror material	Sitall
Mounting	Equatorial
Aperture ratio (D/F)	1:3.85
Primary focus	

Շմիդտի համակարգի 1մ աստղադիտակ (102/132/213)

In operation since 1960

3 objective prisms: 1.5° , 3° , 4°

Դիտողական աստղագիտության բաժին

Բաժնի ղեկավար. **Ալեքսեյ Գրավե**

Բաժնի կազմը (astronomers, engineers): Վազգեն Գաբրիելյան, Արտյոմ Մկրտչյան

Գործունեություն.

- ☐ 2.6m telescope
- ☐ 1m Schmidt telescope
- ☐ Small telescopes
- ☐ Astronomical instrumentation

2024 – Փորձնական դիտումներ, 2025-ի դիտողական հայտեր

Կարևորագույն արդյունքներ.

- ԲԿԳԿ սարքավորման դրամաշնորհի դիմում (ռոբոտային աստղադիտակի)
- 2.6մ-ի անսարքությունների կարգավորում և կարգաբերում. 1) Երեսկալի հեռակառավարում և մոնիտորինգ, 2) Ամրագրվել է անկայուն ֆոկուսի ընթերցումների հին խնդիրը, 3) Հեռակառավարման և ֆոկուսի վերահսկում, 4) Շտկվել է հայելու փեղկերի փականան խնդիրը, 5) Կառավարման համակարգը հարմար տուփի մեջ հավաքելը:

Աստղաինֆորմատիկայի բաժին

Բաժնի ղեկավար. **Գոռ Միքայելյան**

Բաժնի կազմը (engineers, web administrators, programmers, operators).

Հասմիկ Մելքումյան, Դերենիկ Անդրեասյան, Արշալույս Անդրեասյան

Գործունեություն.

- ❑ Համակարգչային ցանց, համացանց, ԲԱ համացանցային կայքէջ,
- ❑ Գիտական գրադարանի թվայնացում, դիտողական արխիվի թվայնացում,
- ❑ Հայկական վիրտուալ աստղադիտարան (ՀՎԱ, ArVO)
- ❑ Հաշվողական աստղաֆիզիկա, աստղավիճակագրություն, մոդելավորում, անիմացիաներ, սիմուլյացիաներ, պատկերավորում, լաբորատոր աստղաֆիզիկա, այլ խնդիրներ

Կարևորագույն արդյունքներ.

- ՀՀ ԳԱԱ ԻԱՊԻ հետ համագործակցությունը (+ UFAR students)
- Վիրտուալ աստղադիտարանների հայ-գերմանական ծրագիրը՝ DFBS սպեկտրների առցանց ծառայությունը և ցածրդիսպերսային սպեկտրների դասակարգումը:

2024 – ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կենտրոնը, **2025** – դիտողական արխիվը:

Կիրառական աստղագիտության կենտրոն

Կենտրոնի ղեկավար. **Հայկ Հարությունյան**

Կենտրոնի կազմը. **Ելենա Նիկողոսյան**, Նաիրա Ազատյան, Գուրգեն Պարոնյան, Դերենիկ Անդրեասյան, Անդրանիկ Սուքիասյան, Վարդուի Մկրտչյան, Սուրեն Խաչատրյան, Արման Խաչատրյան

Համատեղ հայ-ռուսական կայանում **212** դիտողական գիշերների ընթացքում ընդհանուր առմամբ կատարվել են **483,200** չափումներ և վերականգնվել է **410** ուղեծիր արհեստական արբանյակների համար

Տիեզերական անվտանգության գլոբալ ծրագրի մասն է: Նաև՝

GLONASS: 2024 – ՀՀ ԳԱԱ ԵՒՍԻ սեյսմիկ կայան:

Այլ գործունեություն. շինարարական և վերանորոգման աշխատանքներ

ՀԱՐԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ

Գիտաժողով

«Աստղագիտության կապն այլ
գիտությունների, մշակույթի և
հասարակության հետ»

Նվիրված Հայկական աստղագիտական
ընկերության 25-ամյակին

6-8 մայիս, 2024թ., Բյուրական

Symposium

“Relation of Astronomy to other
Sciences, Culture and Society”

dedicated to Armenian Astronomical
Society's 25th anniversary

6-8 May 2024, Byurakan

- 6-8 մայիսի 2024թ., Բյուրական
- ՀԱՐԳ 23-րդ տարեկան գիտաժողով «Աստղագիտության կապն այլ գիտությունների, մշակույթի և հասարակության հետ»
- Նվիրված ՀԱՐԳ հիմնադրման 25-ամյակին
- 2002-ից, նաև համատեղելով այլ գիտաժողովների հետ կամ միայն ամփոփիչ զեկուցումով
- Մասնակիցներ (37). ԲԱ՝ 24, այլ՝ 13 (ԻԿՐԱՆԵՏ կենտրոն, ՀՀ ԳԱԱ ինստիտուտներ, ԵՊՀ, այլ համալսարաններ)
- 34 զեկուցում (23՝ ԲԱ-ից)
- ՀԱՐԳ մեդալներ, ՀԱՐԳ ղեկավար մարմնի ընտրություններ
- Գիտաժողովի նյութերը՝ ԲԱ հաղորդումներում (71-1)

Բյուրականյան ամառային դպրոցը

9th Byurakan International Summer School for Young Astronomers

“Astronomy as the Leader of Interdisciplinary and Multidisciplinary Sciences”

9-13 September 2024, Byurakan (Armenia)

- **9-13 սեպտեմբերի 2024թ., Բյուրական**
- **9BISS**, նախորդները՝ 2006, 2008, 2010 (ISYA), 2012, 2016, 2018, 2020, 2022; նաև՝ տարածաշրջանային ամառային դպրոցներ (RASS)՝ 2019, 2021, 2023
- Թեման՝ **Աստղագիտությունը որպես միջճյուղային և բազմաճյուղային գիտությունների առաջատար**
- **Մասնակիցներ (33)**. ԲԱ՝ 12, այլ՝ 21 (6 երկրներից՝ Իրան, Ղազախստան, Հորդանան, Ռուսաստան, Լեհաստան, Ֆրանսիա)
- **Դասախոսներ (7)**. ԲԱ՝ 4, այլ՝ 3 (Ռուսաստան, Ֆրանսիա)

Տարածաշրջանային աշխատաժողովը

IAU SOUTH WEST AND CENTRAL ASIAN REGIONAL OFFICE OF ASTRONOMY FOR DEVELOPMENT

South West and Central Asian (SWCA) 4th Regional Astronomical Workshop (4RAW)

16-20 September 2024, Byurakan, Armenia

- 16-20 սեպտեմբերի 2024թ., Բյուրական
- ՄԱՄ Հարավարևմտյան և Կենտրոնական Ասիայի 4-րդ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով, նախորդները՝ 2015, 2018, 2019
- Մասնակիցներ (35). ԲԱ՝ 10, ՀՀ այլ՝ 3, արտասահմանյան՝ 22 (8 երկրներ՝ Վրաստան, Իրան, Ղազախստան, Տաջիկստան, Թուրքիա + Գերմանիա, Ռուսաստան, Չինաստան)
- 33 զեկուցումներ (9՝ ԲԱ-ից), ROAD երկրների հաշվետվություն – 7
- Աշխատաժողովի նյութերը՝ ԲԱ հաղորդումներում (71-2)

Հայ-վրացական կոլոքվիումը

XV Joint
Byurakan-Abastumani (Armenian-Georgian)
Astronomical Colloquium

Dedicated to Lyudwik Mirzoyan's 100th anniversary

1-5 May 2023, Byurakan, Armenia

- 23-27 սեպտեմբերի 2024թ., Բյուրական
- 16-րդ հայ-վրացական (Բյուրական-Աբասթուման) աստղագիտական կոլոքվիում
- Ա. Միքայելյան – գիտ. կազմկոմիտեի համանախագահ
- **Մասնակիցներ (39).** ԲԱ՝ 11 (+ Վալերի Համբարյան և Արամ Սահարյան), Աբասթուման՝ 24, այլ՝ 4
- **Զեկուցումներ ().** ԲԱ՝ 13, և գիտապաստառներ ().
- **Կոլոքվիումի նյութերը՝** Վրաստանի ակադեմիայի զեկույցներում (2025թ.)

2024թ. այլ միջոցառումներ

- 13.02.2024 – UNAWE Carolina-Link (C-Link) event at schools; worldwide + Armenia
- 23.02.2024 – **Armenian Republican Astronomical Olympiad 2024** final stage
- 05.03.2024 – BAO Artsakh Day; invitation of Scientific and Cultural community
- 28.03.2024 – Francophonie event: UFAR students visit to BAO and online lectures
- 03-26.04.2024 – **ArAS School Lectures Program** “*From School to Space*”
- 14.05.2024 – Viktor Ambartsumian’s house-museum 25th anniv.
- 08-15.06.2024 – **10th Byurakan Science Camp (10BSC)**
- 20-30.06.2024 – Math Camp for Artsakh pupils organized by Gaiane Panina, Ivan Panin, et al.
- 08-21.07.2024 – Architects’ summer school by London Architectural Association
- 22.07.2024 – NAS RA Summer Scientific School’s participants visit to BAO
- 23-26.07.2024 – **Astronomy School Teachers Training Workshop 2024 (TTP)**
- 30.07.2024 – BAO Annual Interim Report Meeting
- 30-31.07.2024 – YSU Physics Faculty Students Visit to BAO
- 07-13.08.2024 – Science camp of "ArmElectronic" school of Robotics and Engineering Skills
- 10-12.08.2024 – Perseids Meteor Shower – Public Event
- 14-18.08.2024 – Tovmasyan foundation school for Ukrainian students

2024թ. այլ միջոցառումներ

- 14-18.08.2024 – Tovmasyan foundation school for Ukrainian students
- 23-25.08.2024 – Center for Ecological-Noosphere Studies of NAS RA (CENS) school
- 31.08.2024 – "Sky Fest 2024" by Kaspersky Lab
- 18.09.2024 – Viktor Ambartsumian's BD: Astronomy Day in Armenia – Public Event
- 01-06.10.2024, Yerevan – Science Week by "Gituzh", BAO's participation on 1-2 Oct
- 22-24.10.2024 – **Astronomy School Teachers Training Workshop 2024-2 (TTP-2)**
- 24.10.2024 – **BAO UNESCO Centre Opening Ceremony** dedicated to the day of UN foundation (24.10.1945)
- 24.10.2024 – Scientific (Astro) Tourism – 15 event
- 29.10.2024 – Scientific Journalism – 15 event, Astrophotography Contest
- 05.11.2024 – TTP *PBD* project by Armine Patatanyan
- 28.11.2024 – **18-րդ համաթարձումյանական ընթերցումներ**
- 07-15.12.2024, Yerevan – **All-Armenian Annual Meeting**; Areg Mickaelian's, Elena Nikoghosyan's, Satenik Ghazaryan's and Narek Sahakyan's talks
- 17.12.2024 – **BAO Annual Report 2024 Meeting**
- 17.12.2024 – ArAS Annual Prize for Young Astronomers (Terzian Prize) 2024 Award
- 17.12.2024 – GTTP 2024 Certificates Award
- 17.12.2024 – Scientific Journalism and Astrophotography Prizes 2024 Award

ԲԱ գործուղումներ 2024թ.

Ընդամենը՝ 44 արտասահմանյան և 6 ՀՀ:

ԳՀ գործուղումներ (6). Germany (2), Spain (1), Netherlands (3)

Մասնակցություն գիտաժողովների (33). IAU GA XXXII (1 – South Africa), EAS Annual Meeting (8 – Italy), Grossman (1), CAP-2026 (3 – France), BAK-2024 (1 – Russia), 16th Geo-Arm Colloquium (12 – Georgia), ADASS (1 – Malta), IVOA interop (1 – Malta), SEAC (1 – Italy), Rus.-Arm Conf. (1 – Russia), HEA-2024 (1 – Russia), EAS Business Meeting (1 – UK), A&A BoD (1 – Lithuania)

Բանակցությունների և քննարկումների համար (5). India (2), Turkey (2), Netherlands (1)

Դասախոսություններ ՀՀ դպրոցներում և ՀՀ այլ (5+1)

Ըստ երկրների (14 պետություն). Վրաստան – 12, Իտալիա – 10, Նիդերլանդներ – 4, Ռուսաստան – 3, Ֆրանսիա – 3, Գերմանիա – 2, Հնդկաստան – 2, Մալթա – 2, Թուրքիա – 2, Իսպանիա – 1, Լիտվա – 1, ՀԱՀ – 1, Միացյալ Թագավորություն – 1; ՀՀ – 6:

ԲԱ հյուրեր 2024թ.

Ընդամենը՝ 100 արտասահմանյան և բազմաթիվ ՀՀ հյուրեր:

ԳՀ գործուղումներ (7). Վալերի Համբարյան (Գերմանիա, 3), Տիգրան Արշակյան (Գերմանիա), Արմեն Սեդրակյան (Գերմանիա, 2), Ժորժ Ալեսյան (Ֆրանսիա)

Հայ-ռուսական համագործակցություն (ԱՀԱ, 25). ՌԴ

Մասնակցություն գիտաժողովների (45)

Մասնակցություն այլ միջոցառումների (). ՀՀ ()

ԲԱ սեմինարներ (4). ԱՄՆ, Ֆրանսիա, Ավստրալիա, Գերմանիա, ՀՀ

Այլ նպատակներով (9). ՀՀ ()

Բանակցությունների և քննարկումների համար (21).

Պատվավոր հյուրեր, ՀՀ ԳԱԱ նախագահություն և այլք

Լրագրողներ (~20), այդ թվում՝ Գերմանիա,

Ըստ երկրների (14 պետություն). Ռուսաստան – 40, Իրան – 26,

Չինաստան – 7, Ֆրանսիա – 6, ԱՄՆ – 5, Գերմանիա – 5,

Ղազախստան – 3, Տաջիկստան – 2, Ավստրալիա – 1, Բուլղարիա – 1,

Լեհաստան – 1, Հորդանան – 1, Վրաստան – 1, Ֆինլանդիա – 1, ՀՀ – :

ԲԱ գիտական խորհուրդը

2022-2027թթ. կազմը.

Ա. Միքայելյան (Ն), Հ. Աբրահամյան (ՆՏ / ԳՔ, Լ. Համբարձումյան, Ս. Հակոբյան, Ն. Ազատյան), Ռ. Անդրեասյան, Ա. Եղիկյան, Ա. Հարությունյան, Հ. Հարությունյան. Տ. Մաղաքյան, Տ. Մովսիսյան, Ե. Նիկողոսյան, Հ. Պիկիչյան, Գ. Տեր-Ղազարյան, Ա. Սամսոնյան (ԵԳԻԽ)

12 անդամ, այդ թվում տղամարդ՝ 9, կին՝ 3: Երիտասարդ՝ 2:

2024թ. – 15 նիստ.

15.01.2024, 29.01.2024, 29.02.2024, 13.05.2024, 06.06.2024,
15.07.2024, 19.08.2024, 26.08.2024, 05.09.2024, 30.09.2024,
14.10.2024, 25.11.2024, 09.12.2024, 16.12.2024, 23.12.2024

ԲԱ ԳԽ Կարևորագույն հարցերը և որոշումները

- ԲԱ 2024թ. գործունեության ծրագիրը
- ԲԱ հաղորդումների 2023թ. «լավագույն հոդված» մրցույթը
- ԲԱ 2025թ. բազային ֆինանսավորման ծրագրի հայտը
- ԲԱ 2024-2026 թթ. ռազմավարությունը
- ԵՊՀ աստղաֆիզիկայի ծրագիրը և ԵՊՀ-ում դասավանդումը
- ՀՀ ԳԱԱ ՄԳԿԿ-ում (ISEC) մագիստրատուրա բացելու հարցը
- ԲԿԳԿ նախագծերի հաշվետվությունների հաստատումը
- ԲԱ դիտողական ռազմավարությունը և մարտավարությունը
- «Ընդհանուր աստղաֆիզիկա» դասագիրք պատրաստելը
- «Աստղագիտության» դպրոցական դասընթացը վերականգնելը
- Գուրգեն Պարոնյանի և Անահիտ Սամսոնյանի թեկնածուական թեզերի քննարկումը
- ԲԱ 2024թ. հաշվետվության հաստատումը

ԲԱ կարևորագույն հրամանները

ԳՀ բաժինների նոր հաստիքակազմ և գիտաօժանդակ և տնտ. անձ. նոր հաստիքակազմ, ԲԱ հաստիքացուցակը

ԲԱ-ում նոր մասնագիտական խորհրդի (048) կազմի ստեղծման

Գիտական հարցերով փոխտնօրեն՝ Հայկ Աբրահամյան

ԳՔ՝ Ս. Հակոբյան, Ն. Ազատյան, Լ. Համբարձումյան, Հ. Աբրահամյան

Նոր կրտսեր գիտաշխատողներ՝ Արման, Մարինե, Վարդգես

Նոր արտահաստիքային աշխ.՝ Գրիգորի Սաիյան, Կարեն Կարապետյան

Դիտողական աստղագիտության բաժին՝ Ալեքսեյ Գրավե

Մամուլի քարտուղար՝ Մելինե Ասրյան – Լիլիթ Դարբինյան

Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարանի վարիչի ԺՊ՝ Գայանե Բալետյան

Գիտական և մյուս ստորաբաժանումների կառուցվածքը

ԲԱ 2024թ. միջոցառումների ցանկը

Հանձնաժողովներ՝ դիտ. ժամանակի բաշխման, թանգարան. նյութերի հավաքագրման, դրամահավաքի, «Ընդհ. աստղաֆիզիկա» դասագրքի Գույքագրում, բնակարանային հարցեր և այլն

Տենդեր/գնումներ՝ արևային մարտկոցներ, կահույք և այլն

Արձակուրդներ, տարեվերջյան արձակուրդներ և պարգևատրումներ

ԲԱ պաշտպանությունները

Տարի	Թեկնածուական	Դոկտորական
2001	Կարեն Բեքարյան	Ա. Գյուլբունդադյան, Տիգրան Մադաթյան
2002	Ելենա Նիկողոսյան, Սուսաննա Հակոբյան	
2003		Գ. Տեր-Ղազարյան
2004	Աշոտ Աֆյան, Ս. Բալայան, Գ. Բրուտյան	
2005		
2006		
2007	Էմիլյա Կարապետյան, Awni Khassawneh	
2008		
2009	Ա. Հակոբյան, Վ. Ադիբեկյան, Ժ. Մարտիրոսյան	
2010	Լուսինե Սարգսյան	
2011		
2012		
2013	Մարիետտա Գյուլզադյան, Սաթենիկ Ղազարյան	
2014	Տիգրան Նազարյան	
2015		
2016	Դանիել Բադդասարյան	
2017		
2018	Արուս Հարությունյան	
2019	Հովհաննես Դեմիրճյան, Սարգիս Գասպարյան	
2020	Հայկ Աբրահամյան	Արարատ Եղիկյան
2021	Հասմիկ Անդրեասյան, Գայանե Կոստանդյան	
2022	Նաիրա Ազատյան, Դավիթ Իսրայելյան	
2023	Գևորգ Հարությունյան	
2024		

ԲԱ սեմինարները

- Research seminars (BAO, other Armenian institutions, foreign)
- Review seminars on various important astrophysical topics
- Reports by the Heads of Scientific Departments; Reports by Projects PIs
- PhD students presenting their PhD thesis
- Technical seminars / Information seminars / Interdisciplinary seminars

Ընդամենը **30**

ԳՀ բաժինների ընդհանուր արդյունքները 9

Այլ գիտական արդյունքներ 4

Տեսահայական (Review) սեմինարներ 2

Տեխնիկական սեմինարներ 1

Հոբելյանական սեմինարներ 8

Տեղեկատվական սեմինարներ 1

ԲԱ **25**

ՀՀ ալլ (ICRANet, ՀՀ ԳԱԱ) 1

Արտասահմանցիների կողմից 4

(John Sarkissian, Donald Schneider, George Alecian, Frederic Hessman)

ԲԱ 2024թ. սեմինարները

N	Date	Speaker	Institution	Country	Title	Type	Abs	PDF
27	09 December, 2024	Gurgen Paronyan	BAO	Armenia	X-ray properties of Blazars	S		
26	05 December, 2024	Gurgen Paronyan	BAO	Armenia	Study of X-ray properties of AGN	S		
25	02 December, 2024	Areg Mickaelian	BAO	Armenia	Astronomical Surveys and Big Data	Rv		
24	25 November, 2024	Gagik Ter-Kazarian	BAO	Armenia	Review seminar of BAO research department "High Energy Astrophysics"	S		
23	21 November, 2024	Gayane Kostandyan	BAO	Armenia	Gayane Kostandyan - 50	S		
22	11 November, 2024	Frederic Hessman	Universität Goettingen	Germany	The amazing physics behind the orbital period changes of close binaries	S		
21	28 October, 2024	Armen Sedrakian	BAO	Armenia	Review seminar of BAO research department "Cosmic Compact Objects and Relativistic Gravity"	S		
20	26 August, 2024	Hayk Abrahamyan	BAO	Armenia	Hayk Abrahamyan - 40	S		
19	29 July, 2024	Ruben Andreasyan	BAO	Armenia	Review seminar of BAO research department "Active Galaxies"	S		
18	15 July, 2024	Hayk Malkhasyan	BAO	Armenia	Hayk Malkhasyan - 40	S		
17	27 June, 2024	Arthur Nikoghossian	BAO	Armenia	Review seminar of BAO research department "Theoretical Astrophysics"	S		
16	24 June, 2024	Hayk Malkhasyan	BAO	Armenia	Review seminar of BAO research department "Archaeoastronomy and Cultural Astronomy"	S		
15	17 June, 2024	George Alecian	Obs. Paris-Meudon	France	Unraveling the Enigma of Chemically Peculiar Stars	S		
14	13 June, 2024	Donald Schneider	The Pennsylvania State University	USA	The Hobby-Eberly Telescope Dark Energy Experiment (HETDEX)	S		
13	03 June, 2024	John Sarkissian	CSIRO Parkes Observatory, Parkes, NSW	Australia	Latest developments at the Parkes Observatory	S		
12	20 May, 2024	Armen Davtyan	BAO	Armenia	The Sumerian Poem "Lugalbanda in the Mountain Cave". Translation and Astronomical Analysis	S		
11	02 May, 2024	Ararat Yeghikyan	BAO	Armenia	Review seminar of BAO research department "Astrochemistry, Astrobiology and Exoplanets"	S		
10	29 April, 2024	Armen Sedrakian	BAO	Armenia	Astrophysics of compact stars with exotic cores	S		
9	28 March, 2024	Ruben Andreasyan	BAO	Armenia	My scientific activity	I		

ԲԱ սեմինարներ 2017-2024թթ.

During 2017-2024: 51 seminars by foreign speakers

Seminars by outstanding scientists:

Nobel Prize Winners: John Mather (NASA/GSFC, USA),
Reinhard Genzel (MPE, Germany), Michel Mayor (Geneva
Observatory, Switzerland)

Viktor Ambartsumian Prize Winners: Edward P. J. van den
Heuvel (University of Amsterdam, Netherlands), Alexander
Sandor Szalay (Johns Hopkins University, USA)

IAU President: Ewine van Dishoeck (Leiden Obs., Netherlands)

ESO Director General: Xavier Barcons (ESO, Germany)

Other outstanding scientists: Joseph Silk (IAP/JHU, France), Jill
Tarter (SETI Institute, USA), Vahé Petrosian (Stanford
University, USA), Daniel Kunt (IAP, France), Donald
Schneider (Penn. State Univ., USA)

Արտասահմանյան և այլ սեմինարներ

- 14.03.2024, Aryabhata Research Institute of Observational Sciences (ARIES), India – Areg Mickaelian** *“Byurakan Astrophysical Observatory (BAO): current status and activities”*
- 14.03.2024, ARIES, India – Gayane Baleyan** *“Public activities of the Byurakan Astrophysical Observatory and the IAU South West and Central Asian Regional Astronomical Centre”*
- 14.03.2024, ARIES, India – Areg Mickaelian** *“New fine classification of active galaxies based on their emission-line spectra”*
- 19.06.2024, Leiden Observatory, Netherlands – Gayane Baleyan, Meline Asryan** *“Astronomy Educational and Public Outreach activities in the IAU South West and Central Asian Regional Office of Astronomy for Development (SWCA ROAD)”*
- 20.06.2024, Leiden Observatory, Netherlands – Areg Mickaelian** *“Astronomy and Big Data”*
- 15.05.2024, ՀՀ ԳԱԱ – Արեգ Միքայելյան** *«Աստղագիտությունը միջնորդային և բազմաճյուղային գիտությունների խաչմերուկներում»*

Պարգևներ

ՀՀ ԳԱԱ 80-ամյակի հուշամեդալ

- Արթուր Նիկողոսյան
- Հայկ Հարությունյան

ComBAO 2023թ. լավագույն հոդվածի մրցանակ

- Արթուր Նիկողոսյան

Ասիական հետազոտական մրցանակ լավագույն գիտական հրապարակման համար

- Արեգ Միքայելյան

ՀԱԸ տարեկան մրցանակ երիտասարդ աստղագետների համար

GTTP հավաստագրեր 2024

2025թ. գիտաժողովներ և այլ միջոցառումներ

01-30.04.2025	"From School to Space" School Lectures
05-09.05.2025	17-րդ հայ-վրացական աստղագիտական կոլոքվիում՝ նվիրված «Աստղաֆիզիկա» հանդեսի 60-ամյակին
14-20.07.2025	11th Byurakan Science Camp (11BSC)
22-26.07.2025	Astronomy School Teachers Training Program (ASTTP)
08-12.09.2025	4-րդ տարածաշրջանային աստղագիտ. ամառային դպրոց (4RASS)
15-19.09.2025	Միջազգ. գիտաժողով «Աստղագիտ. շրջահայություններ և մեծ տվյալներ 3» (ASBD-3)
19.09.2025	South West and Central Asian (SWCA) 5th Regional Astron. Workshop (5RAW) dedic. to SWCA ROAD 10th anniversary
20.09.2025	19-րդ համբարձումյանական ընթերցումներ
25.09.2025	Ռոմելա Շահբազյանի 100-ամյակը
06-10.10.2025	ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կոնֆերանս «Մերձավոր Արևելքի աստղագիտական ժառանգությունը»
08.10.2025	Բյուրականյան աստղագիտական փառատոն (BAO Fest)
50 years of installation of Byurakan Astrophysical Observatory 2.6m telescope	

2026-2030թթ. գիտաժողովներ և ամառային դպրոցներ 2026

ՄԱՄ կոնֆերանս «Աստղագիտության կապը հասարակության հետ» (CAP-2026)

10-րդ բյուրականյան միջազգային ամառային դպրոց (10BISS) / IAU ISYA-2024

ՄԱՄ գիտաժողով «Աստղագիտ.-ը միջճյուղ. և բազմաճյուղ. գիտ. խաչմերուկներում»՝ նվիրված Բյուրականի աստղադիտարանի 80-ամյակին

ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով

2027

19-րդ հայ-վրացական աստղագիտական կոլոքվիում

5-րդ տարածաշրջանային աստղագիտական ամառային դպրոց (5RASS)

International Symposium on *Stellar Associations and Star Formation*

ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով

2028

Վիրտուալ աստղադիտ. միջազգ. ալյանսի փոխգործակցության խորհրդ. (IVOA interop)

11-րդ բյուրականյան միջազգային ամառային դպրոց (11BISS)

Միջազգային գիտաժողով «»՝ նվիրված Վիկտոր Համբարձումյանի 120-ամյակին

ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով

2029

21-րդ հայ-վրացական աստղագիտական կոլոքվիում

6-րդ տարածաշրջանային աստղագիտական ամառային դպրոց (6RASS)

COSPAR աշխատաժողով «Տիեզերական հետազոտություններ և տեխնոլոգիաներ»

Գիտաժողով՝ նվիրված Մարատ Առաքելյանի 100-ամյակին

2030

12-րդ բյուրականյան միջազգային ամառային դպրոց (12BISS)

International Symposium *Astronomical Surveys and Big Data 4* (ASBD-4)

Տեխնիկական ոլորտ

- 2.6մ աստղադիտակի գլխավոր հայելու ալյումինապատ մակերևույթի փոշեզրկում և լվացում, այլ աշխատանքներ:
- 1մ Շմիդտի աստղադիտակի գմբեթի վերանորոգում
- 0.5մ Շմիդտի աստղադիտակի գմբեթատակ տարածություն անվտանգ մուտք գործելու համար մետաղական բազրիքի պատրաստում և տեղադրում:
- Արևային ֆոտովոլտային կայանի 1200 ք.մ. տարածքի ցանկապատում:
- Արևային ժամացույցի պատրաստում և տեղադրում աստղադիտարանի գլխավոր մուտքի մոտ (Աստղային դարպասներ):
- Աստղավանդում մետաղ. էլ.-սյան տեղադրում, եռաֆազ մալուխի մոնտաժում:
- Մետաղական նստարանների պատրաստում:
- Հեղուկ ազոտ ստանալու ագրեգատի մեխ. հանգույցների կարգաբերում:
- Կիրառական աստղագիտության բաժնի (Սարավանդ) մուտքի ավտոմատ բացվող դարպասի մեխանիզմի հանգույցների վերանորոգում, 400 մետր միաֆազ մալուխի անցկացում մեխանիզմի հեռակառավարման համար:
- Աստղավանդին կից պահակատան էլեկտրահոսանքի վերգետնյա նոր էլեկտրագծի անցկացում:
- Աստղավանդի թիվ 12 շենքի (հանրակացարան) էլ-համակարգի կարգավորում:
- Արևային աստղադիտակի պատրաստման նախագծային աշխատանքներ:

Տնտեսական ոլորտ

- Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարանի խմելու ջրագծի փոխում 150 գծ/մ:
- Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգ. կոյուղու նոր ցանցի կառուցում 30 գծ/մ:
- Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգ. այգու գյուղատնտ. աշխ. կատարում:
- Հյուրատան ներքնահարկի և 1-ին հարկի կոյուղու ցանցի կառուցում:
- Հյուրատան սեպտիկի կառուցում:
- ԲԱ տարածքով անցնող ոռոգելի մեծ առվի հունի մաքրում 300մ:
- Հյուրատան սալահատակի մասնակի կառուցում:
- Բնակելի թաղամասի խմելու ջրագծի դիտահորերի կառուցում 10 հատ:
- Ավտոտնակների հարթ իզոգամե տանիքի վերանորոգում:
- Բնակելի թաղամասի կոյուղու խցանման մաքրում:
- Սարավանդում ջրագծի հետ կապված աշխատանքների կատարում:
- Աղբահանության աշխատանքների կատարում:
- Ամենօրյա սանիտարական մաքրման աշխատանքների կատարում:
- Հանրակացարանի շենքում խմելու ջրի, կոյուղու, 2-րդ հարկի սարք և սարքավորումների տեղադրում, գազաֆիկացում:
- Գլխավոր շենքի հին և նոր կահույքի տեղադրում, տեղափոխման աշխատանքների կատարում:

Հանրային կապերի բաժին

Բաժնի ղեկավար. Գայանե Բալեյան

Բաժնի կազմը (scientific journalist, SMM, project and event managers, fundraiser, scientific tourism coordinator, guides). Մելինե Ասրյան, Անի Դավթյան, Լիլիթ Դարբինյան, Սոնա Ֆարմանյան, Վարսիկ Հարությունյան, ՎՀ տուն-թանգարան, այցելավարներ

Գործունեություն.

- ☐ Աստղադիտարանի հեղինակությունը և վարկանիշը
- ☐ Արտաքին կազմակերպությունների հետ կապը
- ☐ Գովազդային ծառայություն
- ☐ Լրատվական ծառայություն, Թարգմանչական ծառայություն
- ☐ Նախագծերի համակարգում, Հովանավորներ և ֆոնդհայթհայթում
- ☐ Միջոցառումների համակարգում, Հանրային և կրթական ծրագրեր
- ☐ Հրատարակչություն և հանրամատչելի նյութերի պատրաստում
- ☐ ԲԱ համացանցային կայքէջի ձևավորում և զարգացում, ԲԱ ՖԲ կայքէջը
- ☐ Տարածքի և ինտերիերների ձևավորում
- ☐ Այցելությունների ծառայություն՝ հանրամատչելի այցելություններ (էքսկուրսիաներ), պատվավոր հյուրեր
- ☐ Աստղադիտարանի հյուրատուն, Աստղացուցարան
- ☐ Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարան

Միջոցառումներ

Համբարձումյանական ընթերցումներ (2003-ից)
Հոբելյանական սեմինարներ (հայ աստղագետներ)
Բյուրականյան ամառային դպրոցներ ԵՊՀ ուսանողների համար (BSS)
ԵՊՀ 3-րդ կուրսի ուսանողների ամառային պրակտիկա
Բյուրականյան ամառային դպրոցներ ինժեներների համար (BSSE) (2021-ից)
Բյուրականյան ամառային դպրոցներ Արցախի ուսանողների համար (BSSA)
ՀԱԸ աստղագիտական դասախոսությունների ծրագիր (2012-ից)
Բյուրականյան գիտաճամբարներ (BSC) (2014-ից)
Ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագիր (TTP) (2019-ից)
Բյուրականյան գիտաճամբարներ Արցախի դպրոցականների համար (BSCA)
Շամշադինի տարածաշրջանի սահմանամերձ գյուղերի դպր. «Իմ Տիեզերքը»
շարադր. մրցույթի և «Գիտելիքի աշխարհ» մրցույթի հաղթողների այցեր
Տիեզերագիտական ակումբի (AYAS) աշակերտների այցը
Հայկական աստղագիտական օլիմպիական թիմի նախապատրաստումը
միջազգային օլիմպիադաներին
ՌԴ «Տրայեկտորիա» հիմնադրամի աստղագիտական դպրոցներ
Բյուրական-Օրիոն պատանի տիեզերագնացների դպրոցներ
Մաթեմատիկական ճամբարներ Արցախի դպրոցականների համար (2021-ից)

ԲԱ լրատվություն

- ԲԱ մամուլի հաղորդագրություններ՝ հայերեն 72, անգլերեն
- ԲԱ ֆեյսբուքյան և ինստագրամյան պաշտոնական էջերը
- ԲԱ գիտնականների հետ հարցազրույցներ
- ՀԱԸ էլեկտրոնային տեղեկագիր (ArASNews)՝ ամսական
- ԲԱ մասին նյութեր միջազգային տեղեկագրերում՝ Astrocourier, IVOA newsletter, CAP journal, etc.
- ԲԱ գիտական արդյունքների լուսաբանում ՀՀ ԳԱԱ կողմից
- ԲԱ նորությունների լուսաբանում ՀՀ լրատվամիջոցների կողմից
- Հոդվածներ, ձայնա/տեսա նյութեր ՀՀ և արտ. լրատվամիջոցներում
- Հանրամատչելի հոդվածներ ԲԱ գիտնականների կողմից
- Գիտահանրամատչելի հոդվածներ՝ «Գիտության աշխարհում» ևն
- Ռադիո և ՀՅ հաղորդումներ ԲԱ մասին, հարցազրույցներ ԲԱ գիտն. հետ
- Ֆիլմեր ՎՀ և ԲԱ մասին, այդ թվում՝ արտ. լրատվամիջոցների կողմից
- ԲԱ համացանցային կայքէջում նյութերի տեղադրում
- Աստղագիտական իրադարձությունների տարեկան օրացույց՝ հայերեն և անգլերեն
- Գիտական (աստղագիտական) լրագրության ամենամյա մրցույթ

ԲԱ այցելություններ

Վիկտոր Համբարձումյանի տուն-թանգարան

Վիկտոր Համբարձումյանի աշխատասենյակ՝ VIP այցելություն

2.6մ աստղադիտակ, նաև VIP այցելություն

1մ Շմիդտի աստղադիտակ՝ VIP այցելություն

ԲԱ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կենտրոնի բացումը 2024թ.-ին

Աստղացուցարան՝ պայմանագրով

Գիշերային դիտումներ փոքր աստղադիտակներով

Հանրամատչելի դասախոսություններ՝ հայերեն / ռուսերեն / անգլերեն

Այցելուներ	2022	2023	2024
Դպրոցականներ	17 626	18 756	20 289
ՀՀ այլ քաղաքացիներ	12 092	8 567	9 319
Արտասահմանցիներ	2 926	5 151	1 894
Ընդամենը	32 644	32 474	31 509
Գումարը (ՀՀԴ)	27850900	27886410	27616000

Առավելագույն այցելությունների ամիսները.

հունիս 10493 / 6792700 ՀՀԴ, օգոստոս 3813 / 4878800 ՀՀԴ, հուլիս 5018 / 4200800 ՀՀԴ, հոկտ. 3280 / 3067200 ՀՀԴ, մայիս 2654 / 2235900, սեպտ. 2363 / 2221400 ՀՀԴ

Նախագծեր

ՀՕՖ – Astronomical School Lectures "From School to Space" 2024

ՀՕՖ – 10BSC 2024

EU Erasmus+ – Project Management (International Credit Mobility 2024)

ԲԿԳԿ – ArAS-25 2024

ԲԿԳԿ – 9BISS 2024

ԲԿԳԿ – 4RAW 2024

IAU OAE – TTP 2024 (with NASE and GTTP)

IAU OAD – Museum of History of Astronomy 2025

IAU Symposium "Astronomy in the Crossroads of Interdisciplinary and Multidisciplinary Sciences"

ԲԿԳԿ – Arm-Geo Colloquium 2025

ԲԿԳԿ – 4RASS 2025

ԲԿԳԿ – ASBD-3 2025

UNESCO pp – Astronomical Heritage of the Middle East 2 (2025)

ՄԱՄ – CAP Conference 2026

ՀՕՖ – TTP 2025

ԵԳԱԾ – 4RASS 2025

ԵԳԱԾ – Գիտական հաղորդակցության ուսուցման միջոցառում 2025

ԲԿԳԿ – Գիտական սարքավորումների դրամաշնորհ 2025

ANSEF – research grants 2025

Գիտության հանրայնացում +

- Ժամանակակից գիտական միջավայրի ստեղծումը
- Կարևորագույն գիտական արդյունքների հանրայնացումը
- ԲԱ մամուլի հաղորդումներ
- Հարցազրույցներ, TV հաղորդումներ
- Գիտական միջոցառումներ, դրանց լուսաբանումը
- Կրթական/հանրային միջոցառումներ
- Աստղագիտական ֆիլմեր, ֆիլմեր ՎՀ և ԲԱ մասին
- ԲԱ համացանցային կայքէջը
- ԲԱ ՖԲ էջը, այլ սոցիալական ցանցեր
- Համացանց՝ Wikipedia և այլ
- Աստղագիտական կրթության հարցերը (հայերեն), նաև առցանց
- Տպագրական նյութերի հրատարակում
- Աստղագիտական հուշանվերների և այլ նյութերի պատրաստում
- Կապն այլ կազմակերպությունների հետ
- Աշխատանք ՀՀ ղեկավարության հետ

ՄԱՄ տարածաշրջանային կենտրոն

Կենտրոնի ղեկավար. Արեգ Միքայելյան
Կենտրոնի համակարգող՝ Սոնա Ֆարմանյան
Համացանցային կայքէջի պատասխ.՝ Գոռ Միքայելյան
Կազմը՝ Գ. Բալեյան, Լ. Դարբինյան, Ա. Դավթյան

Գործունեություն.

OAD/ROAD zoom meetings

Consolidated Business Plan

IAU Strategic Plan

Meeting with Steering Committee

2019թ. OAD դրամաշնորհ

Regional SS & Workshop

2019թ. IAU100 Centennial

դրամաշնորհ

Հայ-վրացական կոլոքվիում

Զեկուցումներ EAS-2024-ում և

ՄԱՄ ԳԱ 2024-ում

South West and Central Asia Regional Office of Astronomy for Development

[Home](#) [About](#) [SWCA Astronomy](#) [OAD / ROADs](#) [Activities](#) [News](#) [Resources](#) [Contacts](#)

The International Astronomical Union's (IAU) Office of Astronomy for Development (OAD) has established new coordinating offices in Armenia, Colombia, Jordan, Nigeria and Portugal. Supporting the use of astronomy as a tool for development in specific regions and languages, the new partnerships form part of the IAU's decadal strategic plan — which aims to realise the societal benefits of astronomy.

The agreements were signed at the Hawaii Convention Centre in Honolulu, Hawaii, during the IAU's triennial General Assembly. The final signatures were received during a media event on Thursday 13 August 2019.

The five new offices will perform two important functions. Regional offices will coordinate astronomy for development activities in nearby countries, whilst language expertise centres will deal with language and/or cultural aspects. Each of the offices will be hosted by a local institution or consortium of institutions and supported in their efforts by regional partners.

The new coordinating offices of astronomy for development are as follows:

1. The South West Asian Regional Office, hosted at the Byurekhan Astrophysical Observatory (BAO) in Armenia.
2. The Andean Regional Office, hosted at three collaborating institutions: Universidad de Los Andes (Colombia), Parque Explora-Planetario de Medellin (Colombia), and Sociedad Chilena de Astronomia (Chile).
3. The Arab Regional Office and Arabic Language Expertise Centre, hosted by the Arab Union for Astronomy and Space Sciences and located at the United Nations Regional Centre for Space Science and Technology Education in Jordan.
4. The West African Regional Office, hosted at the Centre for Basic Space Science (CBSS), National Space Research and Development Agency (NASRDA) in Nigeria.
5. The Portuguese Language Expertise Centre, hosted at Núcleo Interactivo de Astronomia (NUGLIO), in collaboration with the Institute of Astrophysics and Space Sciences in Portugal.

Together with existing offices around the world — the East Asian Regional Office and Chinese Language Expertise Centre in China, the East African Regional Office in Ethiopia, the South East Asian Regional Office in Thailand, and the Southern African Regional Office in Zambia — the OAD now comprises a network of eight regional offices and three language expertise centres.

Armenian Astronomical Society

Founded in 1999

Official registration by RA Ministry of Justice (2001)

Membership: 107 members from 21 countries

Activities:

- Webpage with full information on Armenian astronomy
- Electronic newsletters (ArASNews)
- Annual Meetings
- Byurakan Schools
- ArAS Prize for Young Astronomers (Yervant Terzian Prize)
- Educational projects
- Public projects

2024 – ArAS-25 meeting

Ֆինանսները. 2015-2024թթ. մուտքեր											
	Անվանում	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 11 ամիս
1	ԲՅՈՒՋԵ	258580.9	265654.2	275003.6	243053.0	243786.1	244101.4	271594.8	335400.3	354782.9	395410.5
1.1	Բազային ֆինանսավորում	225038	228085.3	227821.3	212830.7	214562.3	215516.8	215516.8	244586.8	265065.8	280911.6
1.2	Թեմատիկ ֆինանսավորում	12167.5	21821.0	26244.1	8683.9	4799.7	3264.0	43919.2	80590.0	77100.0	104090.0
1.2	Պետական ֆինանսավորմամբ միջազգային ծրագրեր/ԳՊԿ/	2740.5		3136	3136.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0
1.4	Երիտասարդ գիտաշխատողների աջակցության ծրագիր	0		234.00	750.0	600.0	0.0	137.0	0.0	0.0	0.0
1.5	Գիտական աստիճանի հավելավճարներ	9100	10637.0	8462.80	9450.0	8350.0	8100.0	7900.0	7950.0	8350.0	7143.8
1.6	Արդյունավետ գիտաշխատողների ծրագիր	7425	2355.0	3645.00	3889.2	2778.0	3397.0	2187.4	1175.0	0.0	0.0
1.7	Ասպիրանտների կրթաթոշակ	900	900.0	737.5	437.5	137.5	290.0	720.0	720.0	330.0	0.0
1.8	Ասպիրանտների ղեկավարման վճարներ	501	755.9	427.5	254.7	80.6	88.0	175.9	175.9	97.7	0.0
1.9	Նվիրաբերություն ԳԱԱ	0.00	0.0	1862.8	0.0	8815.2	11745.2	0.0		0.0	0.0
1.1	Գործուղում ԳԱԱ	393.1		1397.6	2271.0	2234.8	223.9	169.9	202.6	1257.4	1015.1
1.1	Գիտական միջոցառումներ ԳՊԿ	315.8	1100.0	1035	1350.0	1428.0	1476.5	868.6	0.0	2400.0	2250.0
1.1	Պաշտպանության աջակցություն					400.0	0.0	0.0	0.0	182.0	0.0
1.1	Նպատակային							10031.5	0.0	0.0	0.0
2	ԱՐՏԱԲՅՈՒՋԵ	32454.6	37389.8	94641.8	84198.7	57837.8	101172.2	32685.7	100609.5	142587.8	77278.7
2.1	Ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր/Ռուսաստան	0.0	29716.0	75563.1	59010.9	29555.6	87288.2	0	55274.2	83436.5	36244.4
2.2	Ծառայությունների մատուցում/այլ կազմակերպություններ	22972.1	990.0	7606.4	2328.4	0.0	0.0	1058.4	1359	0.0	5056.4
2.3	Ծառայությունների մատուցում/ՄՏՍ-Ղ.Տեղեկոմ և Ինկրիպտ, Ռադիոֆիզիայի ինս.	0.00	680.0	480.0	2168.4	3360.0	3448.3	6129.0	9029.2	5115.1	4246.5
2.4	Էքսկուրսիա, աստղացուցարան	714.50	1769.8	4851.4	11285.5	18122.9	5146.1	20707.8	28029.9	27421.4	24695.4
2.5	Վարձակալություն/գիշերավարձ	3127.3	2649.0	4285.0	2858.0	2413.5	1935.0	1114.0	3389.4	3174.0	2160.0
2.6	Բնակ.սպասարկում	256	192.0	192.0	568.5	768.0	351.0	262.0	240.0	160.0	130.0
2.7	Էլեկտրաէներգիայի փոխհատուցում/աշխատակիցներից պահում	1100.6	916.9	1653.9	2044.2	1907.5	1210.6	2268.8	1680.2	1694.0	1626.2
2.8	Նվիրաբերություն/ Դրամաշնորհ միջ.,օտար.և տեղական կազմ.	3279.8	476.1	0.0	3154.8	1556.6	331.3	314.7	1607.6	5591.8	3119.8
2.9	Այլ եկամուտներ/ԱՊՊԱ փոխհատուցում և մարզպետարան	1004.3	0.0	10.0	780.0	153.7	1461.7	831.0	0.0	15995.0	0.0
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	291035.5	303044.0	369645	327252	301623.9	345273.6	304280.5	436009.8	497370.7	472689.2

Ֆինանսները. 2024թ. ծախսերը

##	Ծախսեր	ՀՀԴ	%
1	Աշխատավարձ /ԱՎՈԻՄ/ 11-ամիս	334805.1	80.78
	Այդ թվում՝ քաղ. իրավական պայմանագիր	2187.00	0.53
2	Էլեկտրաէներգիայի վճար	10291.20	2.48
3	Գազի վճար	5630.00	1.36
4	Տրանսպորտային ծախսեր	8089.4	1.95
5	Համակարգչայն տեխնիկա	6594.7	1.59
6	Գործուղում	13007.7	3.14
7	Ներկայացուցչական ծախսեր	7285.0	1.76
8	Շինարարական ապրանքներ	3099.10	0.75
9	Տնտեսական ապրանքներ	6474.2	1.56
10	Հարկեր	10916.4	2.63
11	Այլ ծախսեր	6095.8	1.47
	Ընդամենը	414475.60	100.00

Ֆինանսները. աշխատավարձեր

Պաշտոն	2021թ.	2022թ.	2023թ.	2024թ.	2025թ.
ԳՀ բաժնի վարիչ	+12000	350000	400000	450000	477000
Լաբ.վար., խմբի ղեկ.	175000	230000	280000	350000	410000
Գլխավոր գիտաշխ.	165000	367000	450000	500000	553000
Առաջատար գ.ա.	150000	250000	350000	420000	444000
Ավագ գիտաշխ.	135000	200000	250000	300000	343000
Գիտաշխատող	120000	150000	200000	230000	276000
Կրտսեր գիտաշխ.	105000	120000	150000	180000	210000
Ավագ ինժեներ	125000	110000	130000	156000	179000
Ավագ լաբորանտ	95000	110000	130000	156000	179000
Ինժեներ	100000	102500	110000	120000	138000
Լաբորանտ	95000	102500	110000	120000	138000
Գիտ. դոկտոր	50000	50000	50000	50000	50000
Գիտ. թեկնածու	25000	25000	25000	25000	25000
ԳԿ առաջ. հետ.	-	300000	300000	300000	300000
ԳԿ թեմատիկ	100000	100000	100000	100000	100000

Լրացուցիչ ֆինանսական աղբյուրներ

«Աստղաֆիզիկայի» հոդվածների հոնորարներ	80000
«ԲԱ հաղորդումների» հոդվածների հոնորարներ	40000
Հոդվածների գրախոսություն	5000
Թեզերի գրախոսություն, կարծիք	70000
Հրավիրված սեմինարներ	30000
«ԲԱ հաղորդումների» լավագույն հոդված	300000
ՀԱԸ (ArAS) տարեկան մրցանակ	200000
Գործուղումների օրապահիկ	20000/օր
Կազմակերպական աշխ. պարգևավճարներ	20000-100000
Սոցիալական ծրագրով վճարներ	50000-100000
ԲԱ լրացուցիչ աշխատանք	20000-200000
ԲԿԳԿ դրամաշնորհներ	100000-300000
Լրացուցիչ դրամաշնորհներ (ANSEF և այլ)	40000

Խնդիրներ

- Աշխատանքի հաճախումը.
- ԲԱ ռազմավարությունը, դիտակների ռազմավարությունը
- Մասնակցությունը միջազգային խոշոր ծրագրերին
- Ժամանակակից դիտողական սարքավորման պակասը
- Աստղադիտակների ռազմավարությունը, 2.6մ աստղադիտակի անարդյունավետ աշխատանքը
- Երիտասարդ մասնագետների պակասը, կադրերի ներհոսքը
- Մասնագիտական խորհուրդը, դոկտ. և թեկն. պաշտպանություններ
- Որակյալ ինժեներների պակասը
- Ժամանակակից գիտական միջավայրի ստեղծումը
- Գիտության թերի ֆինանսավորումը
- Միջոցառումային գիտությունների թերի զարգացումը
- Կիրառական նախագծերի պակասը
- ԲԱ համացանցային կայքէջը
- ԲԱ շինությունների վերանորոգման կարիքը
- Աստղագիտ. կրթության հարցերը, (հայերեն) համացանցային էջեր
- Բարեփոխումների դանդաղ ընթացքը

ԲԱ միջազգային ինտեգրումը

Հայաստանի/ԲԱ մասնակցությունը միջազգային խոշոր գիտական և տեխնիկական ծրագրերին

- **IAU National member** (85 National members)
- **IAU OAD** (11 Regional Centres), **IAU OAE/OAO**
- **Astronomy & Astrophysics BoD** (29 countries)
- **ArAS – EAS Affiliated Society** (32 societies), **SREAC**
- **EAAS** – ArAS as representative in Armenia
- **ArVO – IVOA member** (20 National and 2 European projects)
- **Armenia – IPDA member** (24 members, mainly Space agencies)
- **UNESCO – UNESCO MOW**, Conference, anniversaries
- **WDS, CODATA, RDA, DCC**
- **SEAC, IAU WGAAC**, Astronomy & World Heritage
- **ESO** – joining ESO?
- **Astronet** – funding agencies
- **OPTICON** – collaboration of medium-size telescopes
- **SKA** – in Armenia?

ԲԱ 2024թ. ամփոփ ցուցանիշները

Նախագծեր/դրամաշնորհներ	5
Համագործակցություն	14
Գրախոսվող հոդվածներ	54
Գիտաժողովների հոդվածներ	1
Ընդամենը հրապարակումներ (1+54+1+5+15)	76
Մասնակցություն գիտաժողովների	79
Զեկուցումներ	60
Մասնակցություն դպրոցների	15
Սեմինարներ (30+1+5)	36
Միջոցառումներ	35
Գործուղումներ (44+6)	50
ԲԱ այցելած գիտնականներ	102
Ընդհանուր ժողովներ	2
ԳԽ նիստեր	15
Պաշտպանություններ	-

ԲԱ 2024թ. կարևորագույն փաստերը

Գիտական արդյունքները, գիտական հրապարակումները
ԲԿԳԿ նախագծերը՝ 2 Առաջատար, 1 Թեմատիկ, 2 Հեռավար լաբ.

2.6մ և այլ աստղադիտակների աշխատանքները

Գիտաշխատողների աշխատավարձերի աճը

ԲԱ-AHԱ պայմանագրի ընթացքը և երկարաձգելը

E-ROAD – SWCA ROAD Erasmus+ նախագիծը

ԲԱ միջոցառումները՝ ռեկորդային թվով

ՀԱԸ-25 գիտաժողովը

IAU OAE / NASE / GTTP 2024 դասընթացը

9BISS ամառային դպրոցը

ՄԱՄ ՀԱԿԱ 4RAW աշխատաժողովը

16-րդ հայ-վրացական կոլոքվիումը

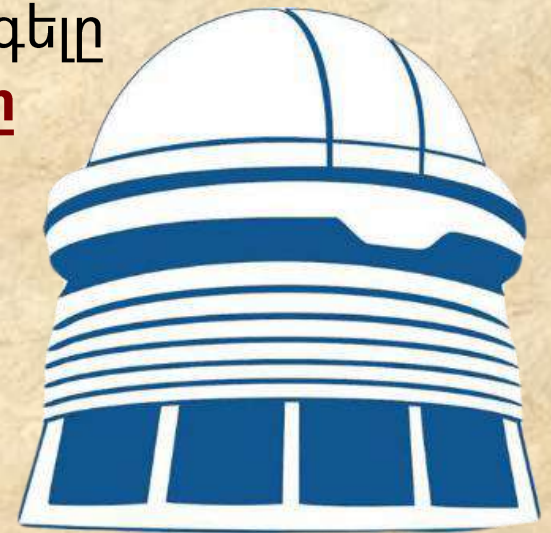
EAS-2024 համագումարը՝ ԲԱ ռեկորդ. թվով մասնակցությունը (8)

IAU GA XXXII, Քեյփ Թաուն, ՀԱՀ

Արտասահմանյան երիտասարդների հետաքրքրությունը

Արտասահմանյան լրատվամիջոցների հետաքրքրությունը

ԲԱ համացանցային կայքէջի էական համալրումը

Շնորհակալություն

ՀԱՐ տարեկան մրցանակ

ARMENIAN ASTRONOMICAL SOCIETY

Հայկական Աստղագիտական Ընկերություն

[Home](#)[About](#)[Membership](#)[ArAS Awards](#)[ArAS Newsletters](#)[ArAS Annual Meetings](#)[ArAS School Lectures](#)[Cont](#)[Byurakan Observatory](#)[Other Institutions](#)[Famous Astronomers](#)[Armenian Astronomers](#)[Viktor Ambartsumian
International Prize](#)[Digitized First
Byurakan Survey](#)[Armenian Virtual
Observatory](#)[Astronomical Education](#)[Astronomy Schools](#)[International Year of
Astronomy 2009](#)[Amateur Astronomy](#)[Archaeoastronomy](#)[ANSEF Grants](#)[Calendar of Events](#)[Mass Media News](#)[Useful Links](#)

ArAS Annual Prize Winners

2023	Arus HARUTYUNYAN
2022	Naira AZATYAN
2021	Gor MIKAYELIAN
2020	Hasmik ANDREAS YAN and Gor MIKAYELIAN
2019	Naira AZATYAN
2018	Sona FARMANYAN
2017	Naira AZATYAN
2016	Anahit SAMSONYAN
2015	Artur HAKOBYAN
2014	Gurgen PARONYAN
2013	Hayk ABRAHAMYAN and Avet HARUTYUNYAN
2012	Vardan ADIBEKYAN
2011	Marine AVTANDILYAN
2010	Parandzem SINAMYAN
2009	Lusine SARGSYAN
2008	Vardan ADIBEKYAN and Artur HAKOBYAN
2007	Igor CHILINGARIAN

Activate Windows

Go to Settings to activate Windows.

Webmaster: [Gor Mikayelian](#)

ArCa

VISA

MasterCard

Last updated: December 14, 2024.

ՀԱԸ տարեկան մրցանակ – 2024

Նաիրա Ազատյան

ԲԱ գիտաշխատող, ֆմգթ

ԲԱ դիտումների բաշխման հանձնաժողովի քարտուղար

Գիտական հոդվածներ՝ PASA, A&A, Ap&SS, ComBAO

Արուս Հարությունյան

ԲԱ ավագ գիտաշխատող, ֆմգթ, ԵՊՀ դասախոս

ԲԱ ընդհանուր սեմինարների ղեկավար

Գիտական հոդվածներ՝ PhysRevD, PhysRevC, Particles

[Home](#)[About](#)[Membership](#)[ArAS Awards](#)[ArAS Newsletters](#)[ArAS Annual Meetings](#)[ArAS School Lectures](#)[Contact](#)[Byurakan Observatory](#)[Other Institutions](#)[Famous Astronomers](#)[Armenian Astronomers](#)[Viktor Ambartsumian
International Prize](#)[Digitized First
Byurakan Survey](#)[Armenian Virtual
Observatory](#)[Astronomical Education](#)[Astronomy Schools](#)[International Year of
Astronomy 2009](#)[Amateur Astronomy](#)[Archaeoastronomy](#)[ANSEF Grants](#)[Calendar of Events](#)[Mass Media News](#)[Useful Links](#)

GTTP Certificates

2023	Varduhi MKRTCHYAN and Lilit HOVHANNISYAN
2022	Naira AZATYAN and Gayane BALEYAN
2021	Ani DAVTYAN
2020	Ewelina GRADZKA
2019	Gor MIKAYELIAN and Arus HARUTYUNYAN
2018	Kristine MKRTUMYAN and Vardges MAMBREYAN
2017	Armene PATATANYAN
2016	Sona FARMANYAN (BAO, NAS RA)
2016	Levon ARAMYAN (BAO)
2015	Hayk ABRAHAMYAN (BAO)
2014	Sergey NERSISYAN (Armenian State Pedagogical University)
2014	Ashot HAKOBYAN (BAO)
2013	Robert SARGSYAN (Basic College of Armenian State Agrarian University)
2012	Avetik GRIGORYAN (Armenian Youth Aero-Space Club)
2011	Tigran NAZARYAN (BAO)
2011	Marietta GYULZADYAN (BAO, Physics-Mathematics School)

GTTP հավաստագիր – 2024

Դերենիկ Անդրեասյան Անդրանիկ Սուքիասյան

Դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ՝

10-րդ բյուրականյան գիտաճամբար (10BSC)

IAU OAE / NASE / GTTP դասընթացներ

Այլ միջոցառումներ